

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

2009

Lucie Korbová Procházková

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Lucie Korbová Procházková

**Zaniklá středověká vesnice „Mořina“ u Běštína
(okr. Příbram)**

Deserted mediavel village „Mořina“ at Běštín (Příbram)

Praha 2009

vedoucí práce: PhDr. Tomáš Klír, PhD.
konzultant: Prof. PhDr. Jan Klápště, CSc.

Poděkování

Prof. PhDr. *Janu Klápště*, CSc za doporučení tohoto tématu.

PhDr. *Tomáši Klírovi*, PhD. za vedení práce, za množství času stráveného nad touto prací a za veškerou pomoc, rady a připomínky.

M. Beránkovi za pomoc při geodetickém měření. Geodetům *Zv. Dragounovi* a *J. Batulkovi* za geodetické měření.

Bc. J. Hasilovi za pomoc s archivními materiály. *Bc. J. Vokurkové* za kontrolu textu a korektury.

Manželovi, rodině, přátelům a spolužákům za pomoc v terénu i za pomoc s plány a kontrolou textu práce.

Geodetické zaměření zaniklé středověké vesnice Roudnička bylo financováno v rámci projektu „Středověký sídelní vývoj a jeho formy v zemědělsky okrajových oblastech“, GA UK 117 707 (řešitel *T. Klír*).

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu.

V dne

podpis

Práce se zabývá zaniklou středověkou vesnicí Roudnička v poloze „Mořina“ u Běštína. Jedná se o archeologickou lokalitu, která byla známa a zkoumána již v 19. století, ale mylně interpretována jako slovanský mohylník. Přibližně do roku 1965 byla nejlépe archeologicky prozkoumanou zaniklou vrcholně středověkou vesnicí v Čechách. Byla provedena kritická revize poznatků z uskutečněného výzkumu. Relikty vesnice byly geodeticky zaměřeny a na základě získaného podrobného plánu bylo možno rekonstruovat sídelní formu a nastínit podobu dvorů jednotlivých usedlostí.

This bachelor thesis concerns deserted medieval village Roudnička in location "Mořina". It is archeological site that was known and researched already in 19th century, but wrong interpreted as an slavic barrow field. It has been the best-researched middle age village in Bohemia until circa 1965. The critical revision of results of previous survey was made and the geodetical-topographical survey of village relicts was carried out. It was possible to obtain detailed drawing to restore residential form and adumbrate appearance of yards of particular estates.

Klíčová slova

zaniklá středověká vesnice, Břetislav Jelínek, Mořina u Běštína, Roudnička, Běštín, Plešivec, okres Příbram

Keywords

deserted medieval village, Břetislav Jelínek, Mořina at Běštín, Roudnička, Běštín, Plešivec hill, Příbram district

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Formulace problému a cíle.....	8
3. Vymezení studovaného mikroregionu.....	9
3.1 Lokalizace Roudničky	
4. Přírodní podmínky.....	10
4.1 Geomorfologické podmínky	
4.2 Geologické podmínky	
4.3 Pedologické podmínky	
4.4 Hydrologické podmínky	
4.5 Klimatické podmínky	
4.6 Agroklimatické podmínky	
4.7 Vegetační podmínky	
4.8 Shrnutí	
5. Přehled dosavadního bádání o lokalitě	13
5.1 Mořina - mohylník	
5.2 Z mohylníku středověkou vesnicí	
5.3 Mořina - vesnice	
5.4 Současný stav bádání	
6. Identifikace lokality.....	16
6.1 Problematika jména „Mořina“	
6.1.1 <i>Historické mapy a plány</i>	
6.1.2 <i>Písemné zprávy</i>	
6.2 Lokalizace Roudničky na základě písemných zpráv	
6.3 Závěr identifikace	
6.4 Ostatní zmínky	
7. Výzkum Břetislava Jelínka.....	20
7.1 Celková situace na Mořině	
7.2 Popis plánku Mořiny	
7.2.1 <i>Kupovité objekty</i>	
7.2.2 <i>Ploché objekty</i>	
7.3 Souhrn výzkumu Mořiny	
7.4 Pohřebiště Komorsko	
7.5 Sídliště v Klínku	
8. Archeologické nálezy.....	30
8.1 Nálezy B. Jelínka	
8.2 Nové nálezy	
9. Interpretace a datace nálezů.....	33
10. Terénní průzkum	35
10.1 Předchozí průzkumy	
10.2 Geodeticko-topografický průzkum 2008 – metoda a postup	
10.2.1 <i>Testovací detailní zaměření vybrané části</i>	
10.2.2 <i>Celkové zaměření lokality</i>	
10.3 Stav zachování a podmínky pro měření	
10.4 Vyhodnocení geodeticko-topografického průzkumu	
11. Kartografické znázornění.....	38
12. Slovní popis povrchových tvarů.....	39
13. Souhrnný popis lokality.....	48
14. Stavební technika.....	52

14.1 Pozorování B. Jelínka	
14.2 Současné pozorování	
14.3 Dostupný stavební materiál	
14.4 Shrnutí	
15. Diskuze na počátku studia zaniklých středověkých vesnic	54
16. Identifikace usedlostí a jejich dvorů	56
16.1 Velikost a tvar dvorové parcely	
16.2 Zástavba dvora	
16.3 Další možnosti (diskuze)	
17. Nástin historických souvislostí	62
18. Vybrané analogie k zaniklé středověké vsi Roudnička	64
19. Novověké paralely v okolí	66
20. Závěr	67
Seznam použité literatury a pramenů	69
Seznam příloh	73
Plány	83
Fotografická příloha	90

Zkratky

AČ = Archiv český

ANZ = Archiv nálezových zpráv

ČÚZK = Český úřad zeměměřičský a katastrální

fJK = fond Josefský katastr

fVH = fond Velkostatek Hořovice

GS = Geologická služba, Praha - Klárov

MAGW = Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien

NA = Národní archiv v Praze

PA = Památky archeologické

J, S apod. = jih, sever

SOA = Státní oblastní archiv v Praze

ZSV = zaniklá středověká vesnice

1. Úvod

Náplní práce je poznávání lokality s dlouhou tradicí badatelského zájmu. Jedná se o zaniklou středověkou vesnici Roudnička, která je ale známa spíše pod pomístním jménem „Mořina“ u Běštína. Tato lokalita patří do okruhu památek, které byly díky výraznosti dochovaných povrchových tvarů rozpoznány již v 19. století a pro které se dochovalo kartografické znázornění (*Smetánka 1988; Anderle – Nováček 1990; Klír 2005; tentýž 2008*). Dochovaný plán „Mořiny“ – Roudničky z 19. století je sice spíše náčrtem bez nároku na geodetickou přesnost, přesto ale zachytil povrchové tvaru do unikátních detailů. Na jeho základě bylo možno lokalitu nalézt, revidovat, a pro její velmi dobrý stav zachování bylo možno provést geodeticko-topografický průzkum. Souběžně byly studovány písemné a kartografické prameny a identifikována část starších nálezů. Lokalita byla také ztotožněna s písemně doloženou středověkou vesnicí Roudnička.

2. Formulace problému a cíle

Jako první se lokalitě detailně věnoval ve 2. polovině 19. století Břetislav Jelínek a zkoumal ji v domnění, že jde o slovanský mohylník. Závěr jeho bádání, zdánlivě podložený onomasticky, romantickou interpretací nálezové situace a výpovědí obyvatel okolních vesnic, byl v průběhu 20. století přehodnocen. Nejpozději od revizního průzkumu roku 1962 považujeme „Mořinu“ za zaniklou středověkou vesnici. Navzdory dlouhodobému zájmu o tuto lokalitu nebyla paradoxně provedena podrobnější revize. Studium zůstalo spíše teoretické a opíralo se hlavně o rozbor poznatků z Jelínkova výzkumu. Nebylo ale pochybováno, že se jedná o zaniklou středověkou vesnici s výpovědní hodnotou, která má v Českých zemích jen málo srovnatelných analogií, a proto je vhodná k podrobnějšímu výzkumu (*např. Smetánka – Scheufler 1963, 234; Smetánka 1965, 267, pozn. 209; Pitterová 1967, 331*).

Prvním problémem je identifikace lokality v terénu a pokus o její ztotožnění s písemně známou středověkou vesnicí. Těžištěm práce je kritické zhodnocení Jelínkova výzkumu a také později navazujících prací. Předpokladem nového zhodnocení lokality se přitom stal především geodeticko-topografický průzkum a studium písemných a kartografických pramenů.

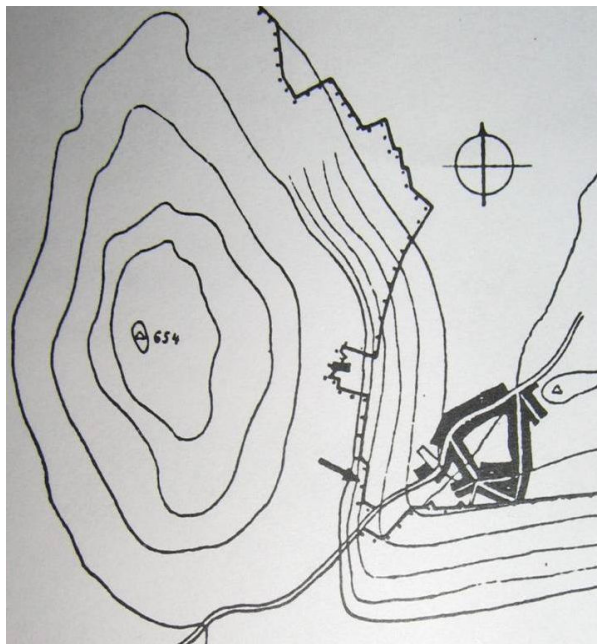
Cílem práce je poznání konkrétního vesnického sídla. Na základě provedeného průzkumu bylo možno rekonstruovat sídelní formu lokality, podobu jednotlivých dvorů a porovnat výsledky s podobnými zaniklými vesnicemi. Spíše okrajově je zatím možno poznat zázemí a ekonomický potenciál vesnice, stejně jako přesněji určit její chronologii a proměnu v čase.

3. Vymezení studovaného mikroregionu

Studovanou lokalitu bylo třeba zasadit do geografického a historického kontextu, stejně jako komparovat s dosud žijícími sídly v nejbližším okolí. Z toho důvodu bylo pro bližší studium zvoleno území bezprostředně navazující na předpokládané zemědělské zázemí zkoumané lokality. Mikroregion jsme vymezili nejbližšími katastrálními územími. Jedná se o katastry obcí Běřín a Rejkovice v okrese příbramském, a katastry obcí Běštín, Bezdědice, Lhotka a Radouš v okrese berounském (příloha 1, 2). V tomto území jsme sledovali přírodní podmínky, historické souvislosti a vytipovaná sídla v mikroregionu i mimo něj pro komparaci sídelní formy.

3.1 Lokalizace

Zkoumaný areál se nachází v kompaktním lesním porostu na okraji katastrálního území obce Rejkovice v okrese Příbram. Rozkládá se na jihovýchodním úpatí vrchu Plešivce, v lesní trati „Mořina“, asi 700 m západně od Běštína (obr. 1). Relikty jsou rozloženy mezi bezejmennými vodotečemi, které dříve ústily do potoka Řeřicha, protékajícího Běštínem (obr. 2) (*Jelínek 1896, 203; Smetánka – Scheufler 1963*). Plocha s dochovanými povrchovými tvary má rozsah asi 6,7 ha.

Obr. 1. Lokalizace Mořiny – Roudničky u Běštína (podle *Smetánka – Scheufler 1963*).

4. Přírodní podmínky

4.1 Geomorfologické podmínky

Širší oblast Hořovicka a Berounska spadá geomorfologicky do Brdské oblasti. Zkoumaný mikroregion je tvořen dvěma výrazně odlišnými geomorfologickými okrsky (*Demek 1987, 56*). Prvním je Třemošenská vrchovina, která je nejvyšším geomorfologickým okrskem Brd, reprezentovaná zde dominantou kraje - vrchem Plešivec s nadmořskou výškou 654 metrů. Plešivec je západním výběžkem brdských Hřebenů. Druhým okrskem je Hostomická kotlina, která se otevírá od Plešivce směrem na severovýchod, a v nadmořské výšce 319- 375 m.n.m. zde leží vesnice Běštín, Bezdědice a Radouš (*Müller a kol. 1991b*). Nejvyšším vrcholem sledovaného mikroregionu je již zmíněný Plešivec, nejnižší bod 326 m.n.m. představuje koryto Litavky v Rejkovicích (*Müller a kol. 1991a*).

Zaniklá středověká vesnice Roudnička leží na rozhraní těchto dvou celků, na úpatí Plešivce směrem do Hostomické kotliny v nadmořské výšce 430- 455 m.n.m.

4.2 Geologické podmínky

Podle Geologické mapy ČR je Hostomická kotlina oblastí kvartérních hlinitokamenitých a kamenitohlinitých uloženin. Kolem Bezdědiček se střídají droby a břidlice ordovického letenského souvrství (*Mašek red. 1991*). Plešivec je oblastí ložisek ordovických křemenců skaleckých a řevnických (*Havlíček red. 1986*). V minulosti byla část západní strany Plešivce odtěžena. Křemence zde vystupují na povrch v četných přirozených skalkách a suťových polích. Na některé druhy ordovických břidlic jsou vázány železné rudy. Proželeznění pozorujeme jako červeno-fialové zabarvení okrajů puklin nebo nepravidelné skvrny v křemencích (*Cílek a kol. 2005, 66*). Dobývání rud zde má velmi starou tradici (*Müller a kol. 1991*).

Skalnatý svah začíná prudce stoupat asi 300 metrů západně od lokality. Na ploše se mezi reliktu vyskytují kamenná pole a četné velké balvany.

4.3 Pedologické podmínky

V Hostomické kotlině (k.ú. Běštín, Bezdědice, Radouš) převládají illimerizované oglejené půdy a polygenetické nekarbonátové hlíny. Východní nezalesněné úpatí Plešivce (k.ú. Bezdědice, Lhotka) leží na pseudoglejových nekarbonátových hlínách. Zalesněná východní část Plešivce se rozkládá na hnědých kyselých oglejených půdách a v menší míře na rankerových křemencích a buližnicích (Půdní mapa. List 12-43, rkp., GS). Střední a západní

část Plešivce je opět oblastí s kyselou až silně kyselou hnědou půdou, místy s hnědozeměmi bohatými na živiny se zvětralinami lávových bazických vulkanitů. Hnědé půdy silně kyselé se uplatňují na zvětralinách předkvartérních hornin. V členitějším terénu, jakým oblast Plešivce je, jsou právě hnědé půdy více než jiné ohroženy vodní erozí. Oblast kolem Litavky (k.ú. Běřín, Rejkovice) je tvořena pseudoglejemi (*Tomášek red. 1987*). Pozůstatky zaniklé vesnice se rozkládají v pásu kyselých oglejených hnědých půd.

4.3.1 Produkční potenciál půd

Na nezalesněném úpatí Plešivce mají zemědělské půdy vyšší produkční potenciál. V zalesněných částech Plešivce převažuje průměrný potenciál lesních půd, místy se vyskytují oblasti s nadprůměrným a nízkým produkčním potenciálem. Potenciální odolnost půd proti působení kyselých srážek a spadů je v celé oblasti nízká (*Tomášek red. rkp*).

Zkoumaná plocha Roudničky se nachází v úseku s nadprůměrným produkčním potenciálem lesních půd (*Müller 1991a*).

4.4 Hydrologické podmínky

Lokalita je položena v mírném svahu mezi zářezy několika periodických vodotečí, které zaznamenal již Břetislav Jelínek (příloha 3). Jejich vznik pravděpodobně souvisel nebo byl alespoň ovlivněn regulací provedenou v 19. a 20. století. Původní středověkou situaci nelze rekonstruovat.

Vodní režim na lokalitě doplňují tři zdrže, které jsou napojeny na zmíněnou síť vodotečí. Ty mohly dříve ústít do potoku Řeřicha, který protéká Běštínem (*Smetánka – Scheufler 1963, 232*). Řeřicha se spolu s bezejmennými vodotečemi z Plešivce vlévá do říčky Chumavy, která protéká Hostomicemi, Bezdědicemi a obcí Radouš. Chumava dále ústí do řeky Litavky, která je v mikroregionu největším vodním tokem. Teče podél celého západního úpatí Plešivce a vytváří zde hluboké údolí.

4.5 Klimatické podmínky

Celkově je oblast brdských Hřebenů oblastí vrchovinovou, mírně teplou a mírně vlhkou. Vrcholové části Brd leží v mírně chladném podnebném pásmu. Průměrná roční teplota se pohybuje mezi 6, 5°C na Plešivci a až 8, 3 °C v Hostomické kotlině. Srážkové úhrny se pohybují mezi 550 mm v Hostomické kotlině a 700 mm na Plešivci (*Cílek a kol. 2005, 88*).

4.6 Agroklimatické podmínky

Oblast Plešivce je z agroklimatického hlediska poměrně mírně teplá a převážně suchá. Průměrná denní teplota 5°C trvá přibližně od přelomu března a dubna do začátku listopadu. Ve vegetačním období nastupuje průměrná teplota 10°C na přelomu dubna a května a končí na začátku října. Úhrn srážek ve vegetačním období se pohybuje mezi 350 a 390 mm.

Oblast Hostomické kotliny je poměrně teplá a převážně suchá. Průměrná denní teplota 5°C nastává na konci března a trvá do prvního listopadového týdne. Ve vegetačním období je průměrná denní teplota 10°C od 4. dubnového týdne do 1. týdne v říjnu. Úhrn srážek ve vegetačním období činí 300-390 mm (*Kurpelová – Coufal – Čulík 1975*).

4.7 Vegetační podmínky

Podle rekonstrukční geobotanické mapy převládaly na většině území (na hnědozemi) na plošinách a svazích různé orientace černýšové dubohabřiny. Na rovinách směrem k Běštinu převládaly bikové a/nebo jedlové doubravy (*Neuhäuslová 1998*).

Analýzou vzorků uhlíků z brdských milířů v oblasti mezi Běřínem a vrchem Písek bylo zjištěno největší zastoupení dubu, jedle, borovice, buku a smrku. Do nadmořské výšky 450 m převažoval výskyt typu dub-borovice, nad 490 m. n. m. se vyskytoval pouze typ jedle-buk (*Bobek 2008, 432-433*). Smrkové monokultury byly vysazovány teprve od 19. stol., v rámci pokrytí spotřeby dřeva hutnickou výrobou (*Cílek 2005, 128*).

Dnes se na ploše lokality vyskytuje smíšený les, duby, buky, habry, i plochy smrkových monokultur, místy nálety bříz. Hojně je zastoupeno křovinné a bylinné patro – ostružiní, kopřivy, místy souvislé plochy brčálu barvíčku.

4.8 Shrnutí

Plužina zaniklé vesnice se rozkládala na půdách méně vhodných pro intenzivní zemědělství, zvláště ve srovnání s oblastí centrální Hostomické kotliny. Zdejší půdy na chudých křemenných horninách a suťovém substrátu se nehodí pro obilnářství, ale nedají se téměř využít ani jako pastviny (*Cílek a kol. 2005, 12*). Pravděpodobně zde chyběla stálá vodoteč; to mohlo předznamenat problém s vodou. Lokalita byla krytá ze západu masivem Plešivce a otvírala se na příhodnější východní až jihovýchodní stranu, což mohlo nepříznivé podmínky částečně zmírnit. Celkově ale předpokládáme horší sídelní podmínky.

5. Přehled dosavadního bádání o lokalitě

„Mořina“ byla podobně jako řada dalších lokalit, například ZSV na Černokostelecku (*Smetánka – Klápště 1979*, 616), zprvu interpretována jako mohylník. Stejně jako u mnoha ostatních lokalit byla tato interpretace časem přehodnocena.

5.1 Mořina - mohylník

V kraji pod Plešivcem působili v 19. století „lidoví archeologové“ (*Sklenář 1983*), více je ale upoutal vrch Plešivec s knovízským hradištěm, nebo i oblast Komorska. Zde provedl první výzkum Čeněk Zykán a předal kolem roku 1865 nádoby do Národního muzea (*Sklenář 1983*, 80)¹. Okolím „Mořiny“ znal od roku 1838 Václav Krolmus, ale teprve roku 1852 o tom podal zprávu v časopise Lumír. Napsal, že mezi polohou Na Skalce, vrchem Baba a vrchem Dědek (asi Plešivec) se nachází pohřebiště, kde byly roku 1846 pod kamenem nalezeny meč, dýka, šipka a urny. Krolmus prý založil svou zprávu na výpovědích místních obyvatel a jeho lokalizace byla dosti nepřesná (*Jelínek 1896*, 217-218).

Břetislav Jelínek

Jako první se „Mořině“ detailněji věnoval archeolog Břetislav Jelínek. Celou oblast Plešivce zkoumal od roku 1869 do roku 1881. Cílem jeho zájmu bylo více lokalit (obr. 2):

- a) hradiště na Plešivci,
- b) zaniklá sídliště mezi Běštínem a Běřínem („V Klínku“)
- c) poloha „Nad Rejkovici“ a Rejkovice
- d) pohřebiště „Mořina“
- e) Komorsko (pohřebiště) (*Jelínek 1896*, 195).

Na Mořině a blízkém Komorsku proběhl pod jeho vedením v letech 1880 – 1881 výzkum (*Jelínek 1896*). Na svou dobu to byla akce pečlivá a výborně zdokumentovaná (více kap. 8). B. Jelínek svou interpretaci zdůvodnil jménem lokality, které mělo přímo evokovat pohřebiště (*Jelínek 1893*), celkovým vzhledem lokality a především složením prokopaných objektů. Jak uvádí, narazil totiž na kamenné věnce, příčky, a spálenou spodní vrstvu s kostmi a popelem.

¹ I tato lokalita byla nejprve interpretována jako mohylové pohřebiště. Její výzkum předcházela výzkum „Mořiny“, stejně tak výzkum ZSV Dolní Neslívky (srv. *Smetánka - Scheufler 1963; Anderle - Nováček 1990*, 253).

Následně zařadil „Mořinu“ do seznamu mohyl z pozdní doby pohanské i J.L. Píč, přestože si všiml, že střepy „sahají od nejstarších typů ozdob hradištné keramiky (s ozdobou kolcem vtačenou) až do pozdějších“ (Píč 1909, 29).

Obr. 2. Plánek B. Jelínka – Plešivec a okolí (Jelínek 1896).

5.2 Z mohylníku středověkou vesnicí

„Mořinu“ navštívil 23. 9. 1917 Jan Axamit a učinil převratný závěr - střepy, které na lokalitě objevil, byly pozdně středověké. Pro nás je zajímavé už jen to, že nějaké střepy na povrchu vůbec našel, a také že si prohlédl sbírku nálezů u p. Hlavína ml. v Běštíně a u p. správce lesního pod Plešivcem. Na základě svého zjištění srovnal střepy z „Mořiny“ se střepy z Přerova nad Labem a z Tetína, nalezenými s brakteátem z 13. století, a prohlásil lokalitu za středověkou vesnici asi z doby Karla IV. (Axamit 1920-21).

Na Axamitovo zjištění reagoval až Rudolf Turek, a to tím, že „Mořinu“ do svého seznamu mohyl nezařadil (Turek 1943-45). V 50. letech se o „Mořině“ zmiňuje J. Maličský ve své disertaci; stále ale jako o „lokalitě záhadné a střepch problematických“ (ANZ katastr

Rejkovice, č.j. 2348/52). Později po ohledání pozůstatků s úplnou jistotou konstatuje, že rozhodně nejde o mohyly, ale o zbytky středověkých domků čtvercového a obdélníkového půdorysu. Osada podle něj zanikla v husitských válkách (*Maličský 1969*, 12).

5.3 Mořina - vesnice

„Mořina“ byla uvedena v seznamu zaniklých osad na Hořovicku a Berounsku (*Hofmann 1962*, 141).

Pro novodobé bádání znovu objevili tuto vesnici Z. Smetánka a V. Scheufler, kteří spojili dosavadní poznatky o zaniklých vesnicích s poznatky z Jelínkova výzkumu a svoji interpretaci opřeli o revizi v terénu 29.11. 1962 (*Smetánka – Scheufler 1963*). Podle skromného keramického materiálu publikovaného Jelínkem předpokládali vznik lokality již na přelomu 13. a 14. století. Konkrétně vycházeli z nálezu misek s prohnutým okrajem a nádoby podobné bezuchému hrnci, zdobenému patrně rytou šroubovicí, které by měly představovat nejstarší keramiku (*Smetánka-Scheufler 1963*, 231). Objekty „Mořiny“ se zdály být rozloženy nepravidelně, respektovaly terén a přírodní podmínky, především zářezy potůčků a vodních zdrží, a osada se jevila jako „kolonizační“ (*Smetánka – Scheufler 1963*, 232).

Lokalitu zmínil i K. Sklenář; především uvedl možnost spojení „Mořiny“ s písemně dochovanou vesnicí Roudnička (*Sklenář 1983*, 88). Nejnověji byla „Mořina“ okrajově zaznamenána K. Nováčkem v práci o nedaleké zaniklé středověké vesnici Komorsko (*Nováček 1995*). V rámci práce bylo provedeno terénní pozorování a zaměření zaniklých cest, vedoucích téměř až k „Mořině“ (příloha 4).

5.4 Současný stav bádání

Podnět k pokračování zkoumání této lokality dal na jaře 2007 prof. J. Klápště. Na jaře 2008 jsem ve spolupráci s T. Klírem lokalitu identifikovala a následně jsme uskutečnili geodeticko-topografický průzkum. Pro potřeby bakalářské práce byla započata revize Jelínkova výzkumu a následných poznatků badatelů, dále rozbor písemných a kartografických pramenů. Poznání struktury lokality se neustále vyvíjí; na jaře 2009 jsem identifikovala další antropogenní tvary a v květnu je zaměřila.

6. Identifikace lokality

6.1 Problematika jména Mořina

Název „Mořina“ se poprvé objevuje v práci Břetislava Jelínka, který je nejdůležitějším badatelem na této lokalitě. Jelínek odvozuje její jméno od slova *mreti* a srovnává je s Mořenou, která symbolizuje smrt. Názvy Mořina, Moráň, i Komořany a Modřany a další podle Jelínkových zkušeností indikují žárová pohřebiště (*Jelínek 1893*, 11).

6.1.1 Historické mapy a plány

Je pravděpodobné, že „Mořina“ byl pomístní název, který Jelínek přenesl na celou lokalitu. Pro tuto teorii by svědčila lesní mapa záměrná (SOA v Praze, fVH, inv.č. 3950) neznámého stáří, na které je vyčleněno malé území směrem k Běštínu, mimo vlastní plešivecký les, a je popsáno jako „Mořina“. Oblast vlastní zaniklé vesnice zde nese pomístní název „U biechčínsky cesty“. Na této mapě je zaznamenán pomístní název „W zelenym kalu“, který si Jelínek upravil do svého plánu na pomístní název „Pod zeleným kalem“. Mapa II. vojenského mapování (příloha 5) dává podobný obraz vyčleněného prostoru v místě dnešní louky u Běštína, který B. Jelínek zřejmě spojil s plochou v lese do jedné velké plochy svého mohylníku. Na jiné porostní mapě revíru Malé Bezdědice (Bezdědičky) z roku 1910 je jako „Mořina“ pojmenována již nám známá plocha zaniklé vesnice v lese (SOA v Praze, fVH, inv. č. 4007).²

6.1.2 Písemné zprávy

O zaniklé středověké vesnici pod jménem „Mořina“ nemáme žádných historických zpráv, neneviduje ji A. Sedláček, F. Roubík ani A. Profous. V soupise zaniklých osad pro okres Hořovice je uvedeno 28 předpokládaných zaniklých sídel. Při studiu materiálů přirozeně vyplynula možnost spojit z terénu známou „Mořinu“ s příslušnou lokalitou, doloženou v písemných pramenech. Pro polohu „Mořiny“ u Běštína bylo již dříve uvažováno o zaniklé vesnici Navěšín a Roudnička (*Sklenář 1983*, 88).

Navěšín – Běštín

Běštín se uvádí k roku 1406 jako Bizdyn (*Roubík 1959*, 25), dále roku 1412 jako Nawiessin (*Profous 1947*, 63). Tento druhý zápis říká, že roku 1412 daroval král 13 lánů polí a porostlin

² Děkuji J. Hasilovi za pomoc v archivu.

blíže Hostomic na místě zvaném Návěsín (*Sedláček 1893*, 153). Z toho vyplývá, že Navěsín byl zaniklým Běštínem a nelze ho uvádět samostatně jako zaniklou vesnici.

Roudnička

Větší potenciál má zaniklá ves Roudnička (také Roudnice, Roudničky). Ta měla ležet v okolí Bezdědic a Cheznovic, mezi Lhotkou a Běštínem (*Roubík 1959*, 25). Připomíná se jako pustá v roce 1511 při zápise Bezdědic (*Sedláček 1893*, 179) a dále též jako pustá k roku 1557 (*Profous 1954*, 592).

Jako první zmínku o Roudničce můžeme snad uvést zápis v *Liber ordinationum cleri* z roku 1402, kdy je ke svěcení na akolytu v termínu 20.5. 1402 zapsán Mathias Tomconis – Matěj Tomkův – ze sídla Rudniczek. Hlásí se pod titulem pražského arcijáhenství, což na rozdíl od druhého potenciálního svěcence ze sídla Rudniczka Matěje Mikulášova pod arcijáhenstvím hradeckým dává větší smysl (nalezeno *Lenkvík rkp.*, 581; osobní sdělení *PhDr. Evy Doležalové* z Historického ústavu). Druhá zmínka hovoří o pusté vsi Roudničce při převodu majetku nejstaršímu synovi Kunaty Pešíka z Komárova a Valdeka. Dne 16.10. 1511 obdržel jeho syn Jan otcovským podílem mimo jiné dvůr Bezdědice, vsi pusté Lhotku a Roudničku, část hory Plešivce atd. (*Sedláček 1893*, 179).

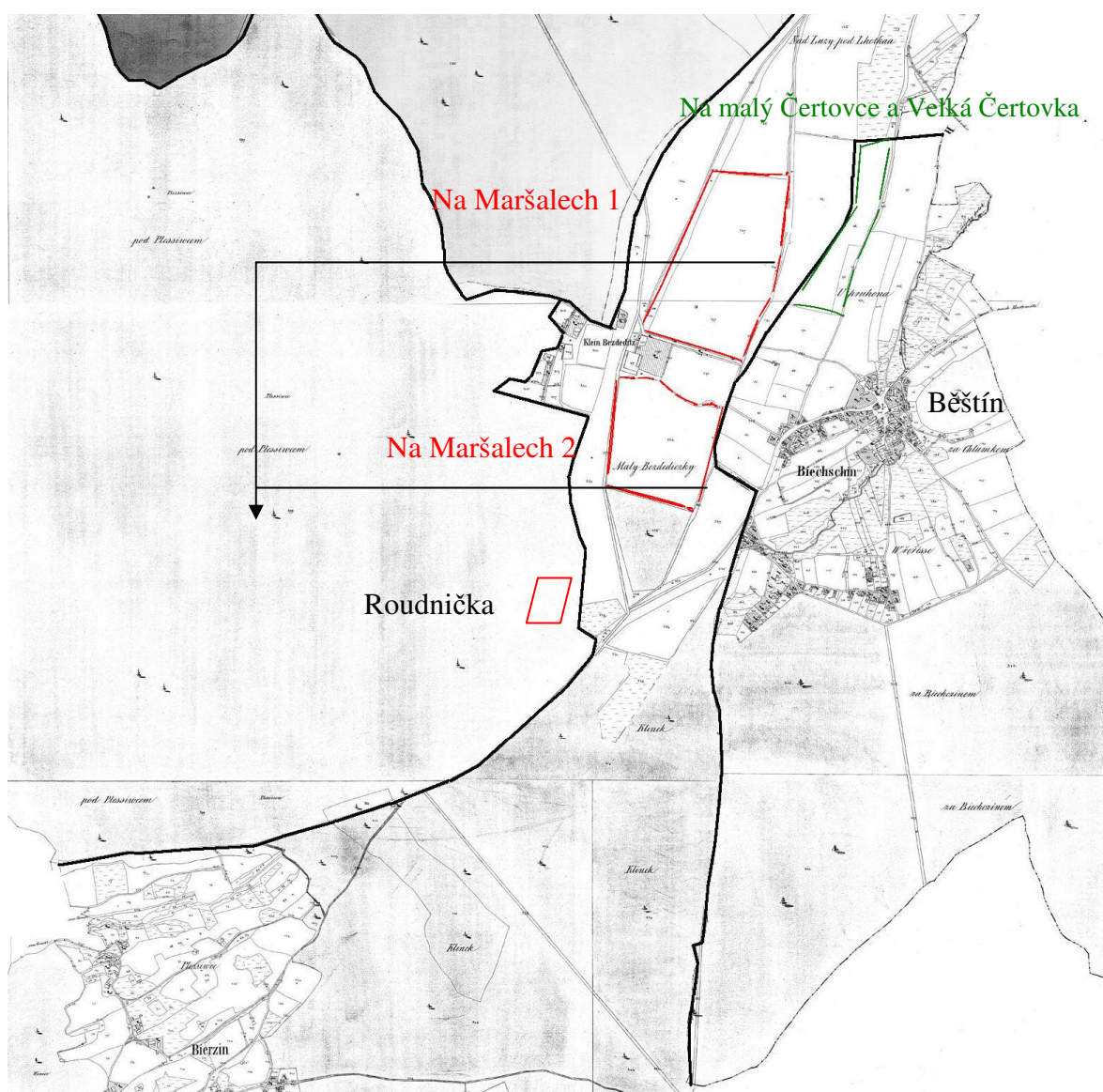
6.2 Lokalizace Roudničky na základě písemných zpráv

Z 8. července roku 1557 je zápis o sporu mezi Kapitulou kostela pražského a již zmíněným Janem Pešíkem z Komárova a Valdeka o hranice jejich gruntů mezi vsí Radouš, Bezdědice, Lhotky pusté a Roudnice pusté pod vrchem Plešivcem (*ACĀ XXX*, 261). Ves Radouš na obci Hatě patřila Kapitulě, ostatní pak Janu Pešíkovi. Ke sporu byli přizváni svědci, a vše se řešilo na místě pochůzkou kolem mezníků. Hranice se označovaly mezemi, „lízovanými“³ stromy, hromadami kamení nebo i velkými kameny. Svědci vycházeli pravděpodobně mezi Bezdědicemi a Radoušem tak, že po pravé ruce měli Hatě, která náležela k Radouši. Pak kolem břízy *maršální* mezí v boroví, a co měli po pravé ruce patřilo k Radouši a po levé k Roudničkám. Došli až k velkému kameni pod Plešivcem, kde byl roh těchto mezí, a zde po pravé ruce byla Hatě náležející k Radouši a po levé k Roudničkám (také hatě?). Dali se napravo k lízovanému dubu, a odtud co bylo dál patřilo ke Lhotě, napravo k Radouši a nalevo k Plešivci (příloha 2).

³ Lizy – vruby na stromech (*Kott 1878*, 934-35).

6.3 Závěr identifikace

Plužina Roudničky se rozkládala jižně od plužiny vsi Radouš. Zmínku o „bříze *maršální*“ jsme spojili s pomístním názvem „Na Maršalech“, který se vyskytuje v Josefském katastru (NA, fJK, i.č. 5778). Plocha s tímto pomístním názvem leží v bezprostřední blízkosti polí „Na malý Čertovce“ a „Velká Čertovka“, která se podařilo přesně lokalizovat. Předpokládaná poloha „Na Maršalech“ je zakreslena na obr. 3. Spojíme-li tuto polohu do linie s Plešivcem, rozkládala by se plužina Roudničky směrem na jih od této linie. To by rámcově korespondovalo s polohou objevených reliktů.⁴

Obr. 3. Identifikace plužiny zaniklé středověké vesnice Roudnička (Stabilní katastr, ČÚZK).

⁴ Velké poděkování patří T. Klírovi za práci s fJK; tento závěr by jinak nemohl vzniknout.

6.4 Ostatní zmínky

Při pokusech o ztotožnění „Mořiny“ s Roudničkou jsme se setkali s různě věrohodnými záznamy.

Obecní kronika Lhotky u Hořovic zná ves Roudničku mezi Běštínem a Lhotkou, a nechává ji zaniknout za třicetileté války (*kronika Lhotky u Hořovic rkp.*). Památkou na zaniklou ves se zdál být dnešní dvůr Bezdědičky (*Šimák 1929, 131*). O tomto dvoře víme, že se začal stavět roku 1736 na půdě odňaté lesu, a to jako poslední z dvorů v této oblasti (*Tříška 1990, 98*). V matrice je první zápis o Bezdědičkách neboli Pasekách (V Pasekách) z roku 1759 u příležitosti křtu (*Lenkvík rkp., 473*). Dvůr s č.p. 28 vyhořel roku 1900 (*Lenkvík rkp., 473*), dnes zde najdeme zřejmě upravenou verzi původního dvora.

V literatuře máme také záznam, který předpokládá existenci obou lokalit (Mořiny i Roudničky) jako středověkých vsí. V poloze „Na Mořině“ na místě Bezdědiček se prý našly středověké střepy (*Hofmann 1962, 141*).

7. Výzkum Břetislava Jelínka

Břetislav Jelínek byl v letech 1883-1913 kustodem a později ředitelem Městského muzea pražského. V letech 1893-95 pracoval také jako konzervátor v pravěkém oddělení Národního muzea. Narodil se i zemřel v Praze, ale pobýval často v Lochovicích, kde jeho otec vlastnil přádelnu, a měl tak k této oblasti blízký vztah (*Sklenář 2005*, 262). Zkoumání „Mořiny“ se věnoval při poznávání Plešivce a okolí, které probíhalo v letech 1869 – 1881.

Tato kapitola vychází z jeho článků o výzkumu „Mořiny“. Nevíme, do jaké míry Jelínek ve své době rozlišoval obecný popis nálezové situace a následnou interpretaci. Z českého článku uvedeného v Památkách archeologických 12 je patrná ještě méně interpretačně zabarvená charakteristika, např. „...*nalézalo se pět... schránek hrobům podobných*“ (*Jelínek 1882*, 88). Kruhové objekty Jelínek popisuje jako *homole* a ploché objekty jako *čtverhranné kupy*. Tomu by mohlo odpovídat i označení objektů *Rundhügel* a *Flachhügel* v rozsáhlé německy psané práci, publikované v *MAGW* (*Jelínek 1896*). Mezi těmito dvěma klíčovými studii je značný časový rozdíl (12 let), a to se projevuje i v popisné rovině. V pozdějším článku totiž jednoznačně pracuje s představou, že objevil mohylové pohřebiště, a podle toho volí popisy objektů. Tato skutečnost je dále zatížena jazykovým rozdílem, neboť některá německá slova mohou mít v českém jazyce více významů a my nemusíme vždy použít ten správný.

Vzhledem k tomu, že Jelínek popisuje pohřebiště, volíme při zprostředkování jeho poznatků na některých místech termín „mohyla“, kterým vyjadřujeme především funkci objektů (srv. *Metlička – Uherský 2007*, 116).

7.1 Celková situace na Mořině

Lokalitu „Mořina“ objevil B. Jelínek až v zimě roku 1880, kdy byla část lesa, ve které se nacházel zbytek domnělého pohřebiště, vykácena. Líčí nešťastný osud skoro tisíc let starého místa, které již dříve utrpělo škody při regulaci vodních toků, a při stavbě nové cesty do hájovny Bezdědičky. Ta vedla středem lokality, a velmi ji tak poškodila.

Na generální mapě z roku 1868 našel Jelínek celou lokalitu ještě neporušenou; zabírala 34. a 35. lesní okrsek, z čehož v letech 1870- 1871 (s Jelínkovým otazníkem) byl 35. okrsek vykácen a přeměněn na pole. Tímto činem tak mělo být ztraceno celých 5/6 pohřebiště. Zbylá část v lese byla ještě v roce 1881 relativně zachovalá, až na porušení stavbou cesty ve střední části, a také na následné vykopávání pařezů chudinou, které proměnilo ty „*nejhezčí mohyly*

v trosky“ (*Jelínek 1896*, 218). Kamení bylo pak použito na různé stavby, popel a hlína z hrobů různě roznesena, a povrch zplanýrován. Po této katastrofě zbyla z Mořiny pouhá devítina.

Do roku 1868 tedy „Mořina“ sestávala ze tří částí:

1. lesní okrsek č. 35,
2. okrsek Waldhau,
3. zbylé kupy v lesním okrsku č. 34.

Původní Mořina měla být ze všech stran uzavřena kamennými zdmi (valy); na jihu a východě byly ale zničeny při stavbě cest; Jelínek je však zřejmě stihl změřit. Západní val měl 450 metrů, severovýchodní 510, východní 230, jihovýchodní 190 a jižní 320 metrů. Dohromady měly uzavírat prostor 20 hektarů, z čehož zachovalá část v lese měla pouhé 3 hektary.

Kromě svých pozorování využíval Jelínek i vyprávění místních obyvatel. Tak se dozvěděl, že ve zničené části se nacházely podobné kupy a pahorky jako v zachované části, a že z nich zbyly jen velké hromady kamení. Většina z těchto kamenů pak byla použita na zpevnění hluboké strouhy, která se po vykácení lesa tvořila při každém silnějším dešti, kdy se valily proudy vody z úbočí Plešivce. V roce 1880 byla takto vyplavena i obdělaná pole. Na jihovýchodě pohřebiště, tedy na dnešní louce u Běštína, stával prý dřevěný kříž. Jelínek tvrdil, že když se člověk podíval na toto pole zdálky, uviděl vystupovat tmavé skvrny - někdejší hroby. O střední části č. 2 se Jelínek dozvěděl také od pamětnice, paní Hlavínové z Běštína, a mohl o ní říct pouze to, že tvořila kdysi se zbytkem pohřebiště jeden celek a byla také dříve zalesněná.

Zachovalou část Mořiny Jelínek zanesl do plánu 1: 4500 (obr. 4).

7.2 Popis plánu Mořiny

Plocha pohřebiště byla tvořena plochými a kupovitými mohylami, kamennými valy, potoky a třemi vodními zdržemi (*Jelínek 1896*, 220-221).

Hranice *a-b* vymezuje západní zachovalou část pohřebiště a východní část, poničenou kácením lesa v roce 1881. Vodní příkop *H* v dolní části plánu tvoří hranici lesa s pozůstatky vesnice a dnešní louky, na které Jelínek předpokládal pokračování lokality. Severojižním směrem protíná oblast lesní cesta, vedoucí do Bezdědiček. Skupina valů *A, B, C, D* tvoří nápadné ohrazení dvou velkých objektů. Západní val *A* o délce 445 metrů byl vysoký 50 centimetrů a v úpatí široký 1,5 až 2 metry. Jeho účelem bylo chránit pohřebiště před vodou tekoucí ze svahu Plešivce. Na jižním konci tvořil val hranu vodní pánve *I*, do které se soustředila voda z potoka přitékajícího ze západu, a z potoka tekoucího podél valu *A*.

V jihozápadní části „Pod zeleným kalem“, je vybudovaná druhá zdrž *II*, 20 metrů dlouhá a 17 metrů široká, napájená potůčkem ze svahu Plešivce. Poslední, největší vodní pánev *III* s rozměry 34 x 25 metrů, zaujímá na pohřebišti relativně centrální polohu. Tato zdrž už nemá žádný přítok; na jih od ní se však kolem potoka tvoří 50 metrů dlouhá a 30 metrů široká bažina. Uvnitř pánve stál velký kámen, kolem které měla být zdrž vybudována, protože podle Jelínka bylo nepravděpodobné, že by sem byl dodatečně uměle přidán.

Je zmíněna ještě jedna vodní zdrž či pramen (pod písmenem *x*) na potoce západně od zdrže *I*. Místo mělo být označené velkým plochým kamenem a půda tu byla měkčí. V tomto prameni Jelínek našel množství keramických střepů, což podle něj dokazuje, že byla voda hojně nabírána.

7.2.1 Kupovité objekty

Celkem Jelínek našel 15 vyvýšených kruhových objektů. Čtyři prokopal úplně – čísla 2, 3, 7 a 15; číslo 12 prozkoumal tak, že jádro zůstalo nedotčeno. Za jeho výzkumu zůstaly mohyly 1, 4, 5, a 6 ještě celé a neporušené, tři byly ve zbytcích a tedy neměřené, jedna již vykopaná, a dvě jen změřené⁵.

Podle svého pozorování konstatuje, že jsou si všechny podobné a až na mohylu č. 15 mají stejnou konstrukci. Liší se výškou mezi 0,75 a 1,4 m a průměrem v základech mezi 2,3 a 4 m. Na povrchu se vždy nacházela vrstva humusu 20 až 40 cm silná.

Jelikož byly všechny prozkoumané mohyly stejného složení, popisuje Jelínek podrobně mohylu pouze jednu, a to číslo 3 (obr. 5).

Podrobný popis kupovitého objektu č. 3

Homole č. 3 byla vysoká 1,2 m, u paty měřila 3,5 m v průměru a 10,5 m v obvodu. Byla porostlá čtyřmi stromy a zakrytá roštím. Směrem na východ se měl terén snižovat, takže se mohyla zdála na jedné straně o 50 centimetrů vyšší. Po odstranění 20 cm vrstvy humusu (*c*) byl odhalen kamenný věnec (*B*), který celou mohylu obklopoval. Jelínek nechal hrob odkryt pouze z poloviny, aby mohl strukturu lépe studovat, přičemž objevil, že tento kamenný věnec byl nahoře 20-25 cm a u paty až 40 cm silný, a pod ním se nacházela asi 30 cm silná hlinitá (jílovitá) vrstva, na mnoha místech slabě červeně zbarvená. Tato hlína a také některé kameny nesly stopy po ohni. Pod hlinitou vrstvou byla znovu odkryta kamenná klenba (*A*), tentokrát z velkých kamenů, silná 20-25 cm, která měla být poškozována tíhou vrstev nad sebou. Pod

⁵ Zde Jelínkovy informace neodpovídají – v textu uvádí mohylu 12 jako zkoumanou, v tabulce jako ve zbytcích a neměřenou, v popise mohyl je uvedena s nálezy. Naopak v popise na str. 227 není uvedena mohyla č. 7.

touto klenbou se nacházelo vlastní jádro mohyly (a): popel smíšený s hlínou, ve kterém bylo množství kusů dřevěného uhlí a střepů z nádob, a něco málo zlomků železných předmětů, jako železný nůž (příloha 9:2).

Po vyzvednutí obsahu se ukázala pod červeně zbarveným dnem dutina tvaru zploštělé polokoule o hloubce 30 cm a průměru 1,2 m, s obsahem 0,25 m³ popela.

Z těchto nálezů Jelínek usuzoval, že pohřeb byl prováděn přímo na místě budoucí mohyly.

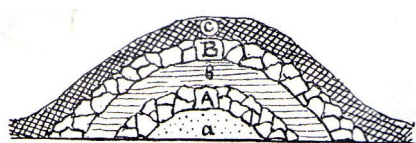

Fig. 446 a (1 : 150).

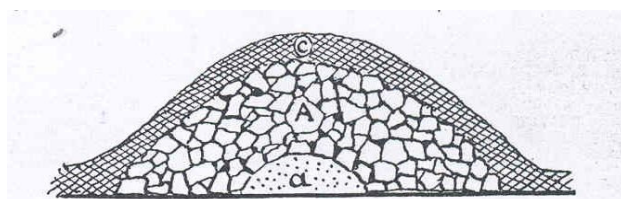
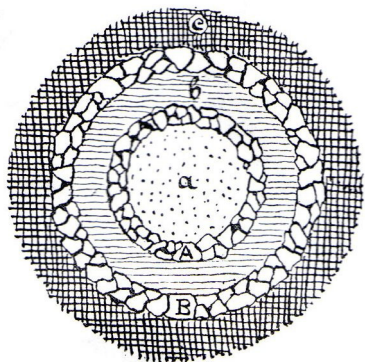

Fig. 447 (1 : 150). Runder, mit Steinen umlegter Grabhügel von der „Mořina“ am Plešivec. Durchschnitt.

Obr. 5. Kruhová mohyla (Jelínek 1896). **Obr. 6.** Kupovitá mohyla č. 15 (Jelínek 1896).

Odlíšný kupovitý objekt

Tento typ mohyly se vyskytoval na Komorsku, které Jelínek také zkoumal. Jde o mohylu číslo 15 (obr. 6). Především měla zvláštní polohu na severozápadě mimo všechny ostatní objekty, a skládala se pouze z jedné mohutné vrstvy kamenů, které nesly stopy ohně. Jádro obsahovalo opět kruhovou, 30 cm vysokou a 1, 2 m širokou vrstvu popela, a byly zde nalezeny střepy nádob. Mohyla byla vystavěná do výšky 1,3 m a u paty v průměru měřila 3,5 m, nahoře byla nanesena 20-50 cm silná vrstva humusu.

B. Jelínek změřil 11 objektů a dospěl k vcelku vyrovnaným hodnotám; průměr se pohyboval od 2-2,3 metru do 4,5 metru, a výška od 0,5 (vykopaná mohyla č. 11) do 1,4 metru. Jelínkovi bylo nápadné, že homole se většinou nacházely na východ od plochých objektů ve vzdálenosti asi 6 metrů a měly tak pravděpodobnou souvislost (Jelínek 1882-84, 88)(Tab. 1).

Tab.1. Kupovité objekty (podle Jelínek 1896, 222).

číslo Jelínek	nové číslo	stav/akce	průměr v m	výška v m
1	13 nebo ?	*	4,?	1,4
2	2	otevřena Jelínkem 1881	4,?	1,4
3	10	otevřena Jelínkem 1881	3,5	1,2
4	50? 49?	*	3,5	1,?
5	45	*	3,5	1,?
6	40?	*	4,?	1,1
7	?	otevřena Jelínkem 1881	3,2	1,1
8	není	zbytky	-	-
9	není	zbytky	-	-
10	33?	zbytky	2,?	0,75
11	35	vykopaná	4,5	0,5
12	29	zbytky	-	-
13	31		2,3	0,9
14	není	zbytky	-	-
15	15	otevřena Jelínkem 1881	3,5	1,4

hvězdička označuje objekty neotevřené, některé silně poškozené nebo zničené

7.2.2 Ploché objekty

Ze všech 24 zjištěných plochých objektů bylo 11 plochých zachovalých mohyl, 6 mohyl zachovalých částečně a 7 objektů nebylo mohylami, ale pouze otevřenými kamennými zídkami, které měly souviset s přípravou hrobů.

Ke svému zkoumání si Jelínek vybral nejlépe zachovalou mohylu číslo 21 (obr. 7). Její odkrývání trvalo dva dny, protože museli s ohledem na její konstrukci postupovat opatrně. Na východní straně provedli jeden metr hluboký výkop, aby mohli odkrývat po vrstvách, přičemž shledali, že byl objekt položen na přirozený terén. Tato mohyla byla obložena kameny a posázená mladými duby. Na východní straně se napojovala k mohyle kamenná zeď (obj. 23) 50 cm vysoká a 70-80 cm široká, která se stáčela k sever; na jihozápadním rohu přiléhala další podobná, ale menší mohyla. Celá mohyla zabírala 5 m² a na výšku 90 cm. Po odstranění humusové vrstvy se ukázal lehce zahloubený prostor o ploše asi 4 m², překrytý vrstvou kamenů. Vnitřek mohyly tvořil čtyřhranný prostor obehnaný kamennou zdí A 50 cm širokou a 80 – 100 cm vysokou. Ve středu byla mohyla předělena kamennou stěnou na dvě stejné části, z nichž v každé přiléhaly kolmo k této stěně v pravidelných rozestupech další čtyři zídky c 20 cm široké, a ty tvořily v každé polovině pět stejných prostor 180 x 60 cm. A právě tyto komory obsahovaly vlastní pohřby.

V každé komoře se vyskytovala na dně 20-25 cm vysoká vrstva a, tvořená popelem smíchaným se zeminou, ve které se nalézaly kusy uhlíků, malé úlomky spálených kostí,

keramické střepy, a také zlomky železných předmětů, jako nůž obr. 452., a zvířecí kosti. Tato spodní vrstva byla překryta asi 20 cm vysokou vrstvou kamenů (*D*), pak další 20 cm vrstvou zeminy a hlíny (*b*), pod kterou se stejně jako v kruhové mohyle našly slabě červené kousky vypálené hlíny. Nahoře hrob uzavírala 20 – 25 cm silná vrstva kamenů (*E*).

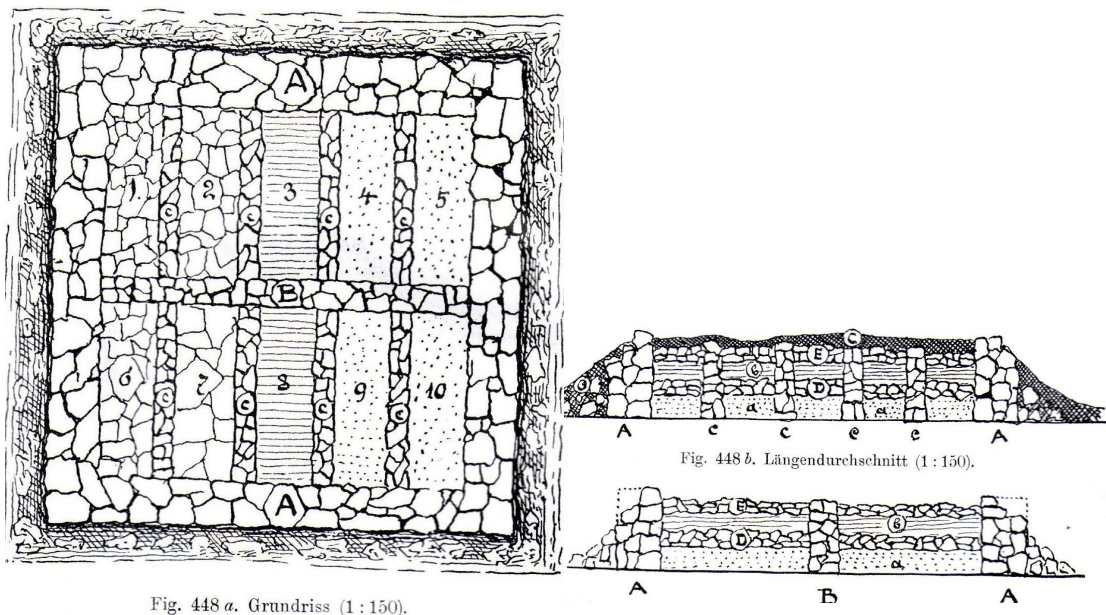

Fig. 448 a. Grundriss (1:150).

Fig. 448 b. Längendurchschnitt (1:150).

Obr. 7. Plochá mohyla (Jelínek 1896).

Pohřeb měl být podobný jako u kruhové mohyly, jen s rozdílem, že ke spálení nedošlo u všech hrobů přímo na místě. V detailně zmíněné mohyle bylo dno spálené jen uprostřed, proto Jelínek našel neuzavřený rámec od ohněm opáleného kamene na severním křídle, kde mohly být mrtvoly spalovány. Protože ale jednotlivé hroby nemohly být odděleny dříve, než byl uložen popel, mělo tím být vysvětleno nepravidelné vyrovnání kamenných zídek, které nečnely přímo kolmo k zemi, nýbrž se opíraly na jednotlivé hroby.

Jelínek objasňuje i postup pohřbu: nejprve byl popel sebrán do podlouhlého čtyřúhelníku a předělen příčkou z prázdného rámce mohyly, pak obložen kameny. Na tuto vrstvu byla položena vrstva zeminy nebo hlíny, na které byl proveden žárový pohřeb, a to znovu překryto kameny, které tvořily kryt celého hrobu.

Dvojitý objekt

Při zkoumání mohyly č. 21 odkryl Jelínek část přiléhajícího objektu č. 22, kde zřejmě narazil na dvě patra, celkem o výšce 2,2 m a nazval ji dvojmohylou (*Doppelhügel*) (Jelínek 1896, 224).

Tab.3. Ploché objekty (podle *Jelínek 1896, 225*).

číslo Jelínek	nové číslo	stav/akce	vnější plocha				vnitřní plocha			počet hrobů
			délka	šířka	výška	m2	délka	šířka	m2	
1	1	nenaplněná?*	20	11	1	180	18 / 12	10	133	94
2	8	nenaplněná, poškozená *	9	9	1	81	2	8	16	8
3	54?	*	5	5	1	25		4	16	10
4	52? 53?	prázdná *	8	5	0,4	40				
5	?	nejlépe zachovaná *	4,5	4,5	1	20	3,5	3,5	11	8
6	46?	*	6	5	0,9	30	5	4	20	15
7	44?	*	5	5	1,2	25	4	4	16	10
8	41?	nenaplněná *	20	5	1	100	4,5	5	22	14
9	není	prázdná	8	6	0,4	48				
10	není	prázdná	8	6	0,3	48				
11	není	kopal nesystematicky	6	5	1	30	5	4	20	15
12	38?	velmi poškozená	13	6	0,7	88	12	5	60	40
13	36?		6	6	1,1	36	5	5	25	12
14	34?	nenaplněná	6	4	0,8	24	1	4	4	4
15	není?	ve zbytcích	6	5		30	5	4	24	10
16	není	prázdná	9	5	0,4	45				
17	není	prázdná	6	5	0,4	30				
18	30	částečně prokopal	9	5	1	45	8	4	32	39
19	26	nenaplněná	13	4	0,7	65	4	4	16	10
20	24a	nenaplněná	14	5	0,6	70	4	4	16	10
21	24c	kopal	5	5	0,9	25	4	4	16	10
22	24e	dvojmohyla - horní /částečně kopal	3	3	2,2	9	2	2	4	2
		dvojmohyla - spodní	4	4		16	3	3	9	8
23	24d	prázdná	17	5 / 9	0,5	164				
24	14?	prázdná	8	5	0,5	40				
celkem						1234			460	319

hvězdička označuje objekty neotevřené, některé silně poškozené nebo zničené

7.3 Souhrn výzkumu Mořiny

Podle Jelínka se toto pohřebiště zachovalo do jeho doby dobře díky pomalu zanikajícímu pohanství v podbrdské oblasti (pohřebiště zůstalo dlouho užíváno), a také tomu, že si lokality až do posledních desetiletí 19. století nikdo nevšiml.

Z výskytu neobsazených mohyl podle něj vyplývá, že se zde v určitý čas nenadále přestalo pohřbívat. Na základě nálezů z mladší doby hradištní (jüngerer Burgwalltypus), stanovil tento horizont do doby šíření křesťanství. Z provedení jednotlivých druhů mohyl Jelínek soudil, že mohyly ploché byly hromadné, přesněji řečeno rodinné hrobky. Naproti tomu kruhové mohyly Jelínek spojuje se sociálními rozdílly a připisuje je významným jednotlivcům, což dokládá i počtem pouhých 15 pohřbů v kruhových mohylách proti 319 pohřbům v mohylách plochých. V případě dvojmohyly č. 22 si Jelínek myslí, že zde asi bylo běžné pokládání hrobů přes sebe, a chce tím vysvětlit kdysi výrazné pozůstatky již zničené Mořiny. Do jeho doby zachovalá část pohřebiště (v lese) má být mladší.

Jelínek počítá s plochou pohřebiště i na dnešní louce (zde zničených 5/6 pohřebiště) a uvádí konkrétní čísla - celá plocha měla být poseta 138 plochými a 90 kupolovitými mohylami, dohromady zde mělo být pohřbeno asi 2004 jedinců.

Tab. 3. Identifikace ostatních objektů (podle *Jelínek 1896*).

označení Jelínek	označení nové	velikost Jelínek			velikost nová	interpretace Jelínek
		délka	šířka	výška	viz tab. 5	
x	22	není				malá vodní zdrž, studánka
I	12	není				vodní zdrž
II	4	20	17			vodní zdrž
III	62	34	25			vodní zdrž
A	58	445 m	1,5 - 2 m	50 cm		val
B	57	55 m	1,5 - 3 m	0,5 - 1,5 m		val
C	56	50 m	1,5 - 3 m	0,5 - 1,5 m		val
D	55	109 m	1,5 - 3 m	0,5 - 1,5 m		val
E	?	není				val
F	?	není				val
G	?	není				val
H	66					příkop

7.4 Pohřebiště Komorsko

Jelínek prozkoumal a zakreslil i blízkou lokalitu Komorsko (příloha 6), kterou také klasifikoval jako mohylové pohřebiště. K interpretaci přispělo opět jméno místa, které Jelínek dal do souvislosti s Mořenou a vyložil jako pohřebiště (*Jelínek 1893*, 11). Vyskytovaly se zde kamenné valy, na mnoha místech přerušené; měly místo pouze ohraničovat, kromě severovýchodní skupiny valů, která měla asi jiný účel. Mohyly sestávaly z kamene a měly většinou eliptický tvar půdorysu.

Jelínek prokopával pouze jeden objekt (*Jelínek 1896*, 232, Fig. 477, č. 36). Jádrem mělo být 1 m v průměru, sestávalo z 15 cm vrstvy popela, ze které Jelínek vyzvedl střepy ze tří nádob mladší doby hradištní, spálené zvířecí kosti a zlomky kostí, a částečně zuhelnatělé kousky a úlomky dřeva. Celá mohyla byla vysoká 2 m a základy vejčitého tvaru měřily v průměru 6,5 x 4,5 m. Především byla tato mohyla složením velmi podobná mohyle č. 15 z „Mořiny“, jen vlastní jádro bylo mnohem plošší a ne tak pečlivě upravené jako na „Mořině“ (*srv. Nováček 1995*, 13).

Celkem Jelínek na Komorsku napočítal 43 mohyl, z nichž většina byla špatně zachovalá, o výšce 30-60 centimetrů; pouze tři mohyly (1, 25, 36) byly v relativně dobrém stavu a vysoké 1,3 – 2 metry. Valy na ploše pohřebiště byly v průměru 3 metry široké a 40-100 cm vysoké. Další bádání bylo přerušeno nepříznivým počasím.

7.5 Sídliště v Klínku

Zaniklá sídliště „V Klínku“ objevil B. Jelínek při zkoumání „Mořiny“, v lese na opačné straně silnice z Běštína do Jinec. Lokalita sestávala z několika skupin valů rozložených kolem potoka Řeřicha, který zde měl ústít a dále protékal Běštínem (příloha 14). Tyto valy z kamení a zeminy byly seskupeny do různých čtyřúhelných ohrazení. Jelínek zde našel dvě kamenné kupy, jednu kruhového a jednu oválného půdorysu o průměru 4 metry a výšce 1,5 metru. Jednu kupu prokopával, ale nic nenalezl, ani ji blíže nepopisuje.

Směrem na sever měly valy navazovat na „Mořinu“. Na východě měly pokračovat až k Běštínu v délce 1300 m a šířce 900 m, a na západě k Běřínu. Podle Jelínka tato uskupení kdysi tvořila souvislou sídelní jednotku rozloženou podél potoka (*Jelínek 1896*, 203-206). Tyto pozůstatky nejsou podle prvních pozorování v terénu patrné a jejich původ nám zůstává nejasný.

8. Archeologické nálezy

8.1 Nálezy B. Jelínka

Z Jelínkem prozkoumaných objektů byly vyzvednuty keramické střepy, dále několik železných předmětů a zlomky zvířecích kostí. V jednom případě byl zaznamenán i výskyt bronzu (bohužel bez bližšího určení). Neznáme přesný počet keramických nálezů, neboť máme k dispozici pouze výběr zprostředkovaný Jelínkem v článku o Plešivci a jeho okolí (*Jelínek 1896, 229-231*).

Všechny nálezy ležely ve vrstvě s popelem, a byly více či méně poznamenány ohněm nebo dokonce spáleny. Jelínek vyobrazuje a popisuje pouze příklady nálezů, přičemž poznamenává, že ploché mohyly obsahovaly stejné typy nálezů jako kupolovité, jen s tím rozdílem, že se nacházely skoro v každém jednotlivém hrobě, tudíž jich bylo více.

Keramika

B. Jelínek zlomky vyobrazené ve svém článku částečně popsal. Z celkového počtu 22 vyobrazení jsou 2 celé nádoby (hrnce), 2 poloviny nádob (misky) a 18 keramických zlomků (příloha 8: 1-22). Z 18 zlomků je 16 (kromě 2 oušek) zdobených, především rytou či kolkovanou výzdobou.

Podle Jelínkovy interpretace povětšinou náležely do „mladší periody hradištního typu“. Liší se místa nálezu - 5 střepů bylo nalezeno na zaniklé části Mořiny (Feldflur Mořina), 2 na louce u Běštína, 3 na hradišti na Plešivci a 1 v domnělé svatyni na Plešivci.

Nápadné je podle Jelínka objevení pouze tří keramických oušek, a především absence zdobení vlnicí, které se na keramice z doby hradištní běžně vyskytuje. To Jelínek pokládal za regionální jev, neboť ani ve zkoumaném okolí na tento typ výzdoby nenarazil. Naopak zlomky keramiky nesly osobitou výzdobu, a mezi třiceti různými zlomky okrajů získaných v okolí Plešivce panovala značná rozmanitost. Dva střepy z okraje nádob byly zničené ohněm; jeden byl z hlíny a druhý z pískovce.

Železné nálezy

Jelínek našel podle všeho šest předmětů, které i vyobrazil. Jde o tři nože, dýku, hrot oštěpu a sekeru (širočinu) (příloha 9, 1-6). Nůž č. 1 a dýka č. 4 byly nalezeny v kruhové mohyle č. 3; nůž č. 2 v ploché mohyle č. 21; nůž č. 3 v ploché mohyle 11. Hrot kopí asi z oštěpu (č. 5) byl nalezen v ploché mohyle 18. Širočina byla nalezena na zničené části Mořiny (Feldflur Mořina).

Z Jelínkových nálezů se podařilo v Národním muzeu dohledat kromě sekery zřejmě všechny vyobrazené železné předměty (příloha 10). V souboru se vyskytl i předmět, který Jelínek uveden nemá, a to kleště (kovářské apod.).

Ostatní nálezy

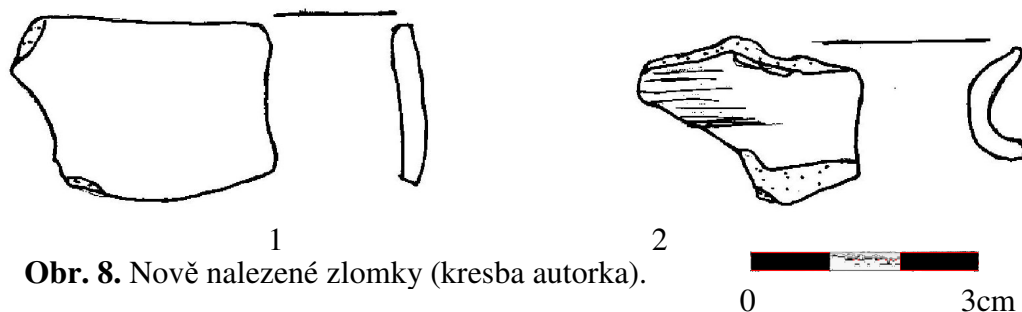
Ve skalním otvoru kdesi u Krkavčí skály našel v roce 1880 jakýsi kameník nádobu, naplněnou popelem a zeminou; tu ale rozbil, a na místo nálezu se vydal B. Jelínek s B. Hlavínem, a ze zbytků střepů sestavili podobu nádoby (příloha 8:2).

Východně od Bezdědiček, na pravém břehu potoku Řeřicha, na běštínské louce byla v roce 1880 objevena při zavodňovacích pracích jáma 40 cm hluboká a 2 m v průměru, kde se nacházel popel a střepy z keramických nádob. Střepy byly hrubé, žlutočervené, špatně vypálené; jeden střep byl tuhový. Podle Jelínka náležely ranému stupni doby hradištní. (*Jelínek 1896, 471-472*).

8.2 Nové nálezy

Nálezová situace na lokalitě není uspokojivá – během přípravy této práce byly objeveny náhodně pouze čtyři malé zlomky keramiky. Dva zlomky jsou tenké, šedé, jeden z těla nádoby a jeden okraj s hrdlem (obr. 8: 1, 2), a dva oranžové, hrubé, silnější, u nichž nelze určit, z jaké části nádoby pochází (foto 1 dole).

Na kruhovém kupovitém objektu (obj. 13) těsně nad jednou ze zdrží byly na povrchu nalezeny hroudy železné strusky ve větším množství (foto 2). Struska byla objevena také v jednom z potůčků a ve vývratu stromu, kde tvořila souvislou plochu (foto 3)

Obr. 8. Nově nalezené zlomky (kresba autorka).

Tab. 4. Souhrn nálezů keramických zlomků (Jelínek 1896, 230-231).

Č. Jelínek /příloha	Barva	Výpal	Typ	Výzdoba	Místo nálezu (nové(/Jelínek))
18:1	tmavě šedá		okraj	není	obj. 21
18:2	tmavě šedá		tělo	není	obj. 1
455/9:1	tmavě červená	dobry	hrnec	šroubovice	obj. 29
456/9:2	černá	dobry	tělo	šroubovice	obj. 2; není/ plochý 11; obj. 24c
457/9:3	hnědo červená	střední	miska		není/plochý 11
458/9:4	hnědá	špatný	miska		Feldflur
459/9:5	černá		tělo	leštěná (hlazená?)	obj. 24c
462/9:8	šedá		tělo	kolokovaná	obj. 24c
461/9:6	šedá	špatný	tělo	kolokovaná	obj. 24c
460/9:7	šedá		tělo	kolokovaná	obj. 24c
463/9:9	světle šedá	špatný	tělo	kolokovaná	obj. 24c
464/9:10	šedá		tělo	kolokovaná	není/plochý 11
465/9:11	hnědožlutá		tělo	kolokovaná	není/plochý 11
466/9:12	šedá		tělo	kolokovaná	obj. 30
467/9:13	červená	dobry	tělo	plastická	Feldflur
468/9:14	světle hnědožlutá		hrdlo	plastická	Feldflur
469/9:15			čep z pokličky		Feldflur, podobný v plochý 11
470/9:16			ouško		Feldflur
471/9:17	žlutočervená		velká nádobá	jednoduchá	u Běštína
472/ 9:18	grafit		tělo	plastická	u Běštína
473/ 9:20	bledě červená		tělo	kolokovaná	Walburg (hradiště)
474/ 9:19	šedá		tělo	kolokovaná	Walburg, podobný v obj.24c
475/ 9:21	světle žlutočervená		tělo	jednoduchá	Walburg
476/ 9:22	hnědá		tělo	jednoduchá	„svatyně“ na Plešivci

9. Interpretace a datace nálezů

Keramické nálezy, vyobrazené B. Jelínkem, se nepodařilo dohledat a nelze je v plné míře revidovat. K dispozici jsou pouze Jelínkova černobílá vyobrazení a popis, který není u všech zlomků kompletní. Ze šesti železných předmětů se pět dochovalo. Nově byly nalezeny čtyři malé zlomky keramiky a větší množství strusky (viz kap. 8).

Dataci keramických nálezů se věnoval Z. Smetánka. Za nejstarší materiál na lokalitě jsou pokládány misky s prohnutými stěnami (příloha 8:2, 4) a nádoba podobná bezuchému hrnci, zdobeném patrně rytou šroubovicí (jako příloha 8:1). Ty by měly naznačovat existenci vesnice nejpozději na přelomu 13. a 14. století. Podle ostatních vyobrazených zlomků, zdobených kolkovanými vzory, mohla vesnice existovat i v průběhu 15. století (*Smetánka-Scheufler 1963*, 231). S touto interpretací se ztotožňujeme.

Jelínkem vyobrazené střepy můžeme pouze rámcově roztrždit podle barvy a výzdoby (podle *Jelínek 1896*, 227-231).

Druh výpalu je uveden pouze v 6 případech (dobrý výpal – 1 černý (příloha 8:2) a 2 červené zlomky (příloha 8:1, 13), relativně dobrý výpal – hnědočervená miska (příloha 8:3), špatný (slabý) výpal – 1 světlešedý zlomek (příloha 8:9) a 1 hnědá miska (příloha 8:4).

Barevná škála je relativně široká - od černé, šedé, světle šedé, přes hnědou, hnědočervenou, žlutohnědou, po tmavě červenou a bledě červenou.

Ve výzdobě převažují ryté prvky. Rytá šroubovice se vyskytuje na červeném hrnci (příloha 8:1) i na černém hrnci, který ale není vyobrazen. Plastický vzor se objevuje ve třech případech (příloha 8:13, 14, 18) na červeném, světle žlutočerveném a „tuhovém“ zlomku. Kolkovaná výzdoba se uplatňuje na 6 šedých (příloha 8:6, 7, 8, 10, 12, 20), 1 světlešedém (příloha 8:9), 1 hnědožlutém (příloha 8:11), 1 světle červeném (příloha 8:19). Jako jednodušší výzdobu můžeme označit ryté linie a bodové vpichy (příloha 8: 17, 21, 22).

Nové keramické nálezy lze rámcově datovat na základě obecného srovnání. Okrová hrubší silnější keramika by pocházela patrně ze „13. století“; šedá tenkostěnná keramika pak ze století 15. (*Metlička – Uherský 2007*, zde další lit.).

Železné předměty neposkytují pro datování žádnou oporu.

Železnou strusku také nelze datovat. Vzhledem k okolnostem nálezu strusky ve vývratu vzrostlého smrku předpokládáme její starší původ, než souvislost s novodobou (19. a 20. stol.) hutnickou činností. Zpracování železa bylo od 16. století centralizováno ve specializovaných hutích (*Kořan 1984, 71*). Neznáme okolnosti, za jakých by se zpracovávalo železo mimo tato místa v pozdějších stoletích. Na lokalitě Roudnička jsme identifikovali tři pozůstatky po milířích. Ty neporušují jiné objekty. Jejich časové zařazení je nejasné, neboť v celé oblasti Brd bylo uhlířství živé až do poloviny 20. století (*Čáka 1986, 65*).

10. Terénní průzkum

Díky pečlivé dokumentaci Jelínkova výzkumu a díky dobrému stavu zachování objektů v lesním prostředí bylo možné relikty geodeticky zaměřit. To je nezbytným krokem k poznání sídelní formy a potažmo k sociálním a ekonomickým vztahům (*Smetánka – Klápště 1981*, 416)

10.1 Předchozí průzkumy

Na lokalitě provedla průzkumnou činnost menšího či většího rozsahu řada badatelů, počínaje J. Axamitem v roce 1917 (*Axamit 1920-21*). Před rokem 1930 zaniklou vesnici na základě Jelínkova výzkumu objevil K. Sezima, který pořídil i nový plán lokality (příloha 11), upravený na tehdejší stav (*Sezima 1930*, 26). V roce 1962 provedli na lokalitě revizi Z. Smetánka a V. Scheufler (*Smetánka – Scheufler 1963*) V zimě roku 1964 a na jaře 1965 měřili některé objekty A. Pitterová a V. Scheufler (*Pitterová 1967*). Mořinu zřejmě navštívil před rokem 1969 J. Maličský (*1969*).

10.2 Geodeticko-topografický průzkum 2008 – metoda a postup

Geodeticko-topografický průzkum lokality byl financován GA UK v rámci projektu T. Klíra „Středověký sídelní vývoj a jeho formy v zemědělsky okrajových oblastech“ (č. 117 707).

Na jaře 2008 jsem ve spolupráci s T. Klírem provedla na základě plánu B. Jelínka (*Jelínek 1896*) identifikaci lokality. V červenci a srpnu bylo s pomocí M. Beránka a T. Klíra provedeno první geodetické měření pomocí totální stanice. Druhá fáze měření se uskutečnila v říjnu – prosinci 2008 s pomocí geodetů Zvonimira Dragouna a Jaroslava Batulky. Na jaře 2009 jsem identifikovala další antropogenní tvary a průběžně je doměřovala jednoduššími měřickými prostředky (laserový dálkoměr).

10.2.1 Testovací detailní zaměření vybrané části

Pro první měření byla vybrána relativně přehledná situace západní zdrže I (obj. 4) a přilehlých objektů (obj. 1, 2 a 3). Geodetické měření bylo prováděno totální stanicí TOPCON GTS 3003. Měřeny byly jak body pro zachycení tvaru objektů, tak i body pro vrstevnicový plán. Plán vznikal přímo v terénu na milimetrový papír, pomocí souřadnic získaných měřením totální stanicí. Tento postup byl velice přesný a detailní, nicméně časově náročný, a pro zmapování celé plochy vesnice byl (vzhledem k omezenému času při přípravě této práce) zhodnocen jako neefektivní. V rámci tohoto měření bylo během 5 dnů získáno 802 bodů.

Podklady z měření byly nejprve zpracovány s pomocí P. Limburského v programu KOKEŠ. Získané body byly spojeny v programu AutoCAD 2008. Výstupem byl plán skupiny objektů a zdrže na vrstevnicovém podkladu (plán 5).

10.2.2 Zaměření celé lokality

Druhá část měření byla provedena profesionálními geodety J. Batulkou a Z. Dragounem totální stanicí Topcon GTS-226. Body měřické sítě byly vztaženy k souřadnicovému systému S-JTSK.

Pro zefektivnění práce byla zvolena rychlejší dokumentace pomocí hrubého terénního náčrtu. Celkem bylo získáno 1328 bodů; terén pro vrstevnice byl tentokrát měřen v nejnútnejší míře. Data z geodetického měření zpracoval J. Batulka do formátu *.dwg a následně jsem na základě náčrtů vytvořila celkový plán v AutoCADU 2009.

Získané plány z obou měření jsem propojila v programu AutoCAD 2009, a postupně je doplňovala objekty z pozdějších měření. Výsledný plán byl revidován v terénu, a zanesen do vrstevnicové mapy blízkého okolí lokality, vytvořené J. Maříkem z podkladů ZABAGED⁶ (plán 4)(poskytnuto ČÚZK).

10.3 Stav zachování a podmínky pro měření

Nejzachovalejší je situace v severní a západní části; naopak v jižní a východní řadě je nálezořá situace značně nejasná. To je způsobeno zřejmě především těžbou a regulací vodotečí v 19. století.

Geodetická měření se uskutečnila ve dvou různých částech roku s odlišnými podmínkami pro pozorování. Počátek zimy byl z hlediska průchodnosti a viditelnosti výhodnější, nebylo zastoupeno bylinné patro. Na většině plochy se vyskytuje vysoký smíšený les, který umožňuje celkem snadné zaměření. Na menších částech s mladším jehličnatým porostem byla situace obtížnější, a to i na začátku zimy. Kvůli husté vegetaci byla vyčleněna i neměřená plocha (viz plán 1).

10.4 Vyhodnocení geodeticko-topografického průzkumu

Geodeticko-topografický průzkum odhalil důležité skutečnosti. Především bylo možno přehodnotit na základě podrobného plánu sídelní formu zaniklé vesnice. Ta se nyní jeví jako

⁶ Děkuji J. Maříkovi za vytvoření mapy.

pravidelná, uzavřená. Relikty jsou seskupeny do čtyř řad kolem prostoru obdélného tvaru o velikosti asi 140 x 70 m (VZ-SJ).

Některé objekty z Jelínkova výzkumu se podařilo spojit s nově zaměřenými objekty. Projevily se prostorové vazby jednotlivých objektů na terén i navzájem. Přesná představa např. o vnitřním členění objektů není jistá, existuje množství variant (srv. *Smetánka – Škabrada – Krajíc 1988*), a řešení některých otázek tak zůstává předmětem diskuze. Výsledky geodeticko-topografického průzkumu je v některých případech vhodné doplnit o data z jiných nedestruktivních měření nebo odkryvů malého rozsahu, neboť tím můžeme dosáhnout větší komplexnosti (*Novák 2006*, 61).

11. Kartografické znázornění

(*Smetánka – Klápště 1979; Šimana 1979; Novák 2006; Klír 2008*)

ZSV Roudnička leží ve svahu v nadmořské výšce 430-455 m.n.m. Převýšení antropogenních povrchových tvarů vůči okolnímu přirozenému terénu se pohybuje mezi 20-30 cm a 1 i víc metry. Pokud sousedí vyvýšený a snížený tvar, je toto převýšení větší.

Terén na lokalitě má charakter pozvolného svahu, bez výrazných morfologických přechodů, a proto sestavení podrobného vrstevnicového plánu není efektivní. (*Smetánka – Klápště 1979*, 618-9). Detailní měření pro vrstevnicový plán jsme testovali na malé části (viz kap. 10.1).

Jako dostačující se ukázalo zanést celkový plán lokality do vrstevnicové mapy 1:10 000.

Rozlišení objektů vyvýšených a snížených bylo ve většině případů bez problémů. Vyvýšené povrchové tvary jsou zastoupeny především kupami, plošinami a hřbety, snížené tvary žlaby, zářezy či obecně sníženinami různého půdorysu. Přechody dílčích ploch jsou většinou plynulé. Pouze v případě výrazných kamenných destrukcí lze pozorovat přechodech ostrých přechody (hranách).

Pro znázornění tvarů bylo použito liniovo-šrafované zobrazení.

Objekty jsou na plánu znázorněny:

- a) čarami terénní kostry - určují půdorys objektu
- b) tvarovými čarami – určují tvar vrcholové části objektu
- c) čarami vymežujícími ostatní objekty (cesty, neměřenou plochu, kumulaci kamenů, podmáčenou plochu, plochu s botanickou indikací)
- d) technickými šrafy – střídavě dlouhé a krátké šrafy určují směr největšího spádu

12. Slovní popis povrchových tvarů

Slovní popis je nezbytnou součástí geodetického průzkumu. V této práci popisujeme následující vlastnosti (*Vařeka 2006*, 58; *Klír 2008*, 121):

1. typ (tvar, půdorys, vrchol, povrch),
2. kontext - vazbu na reliéf,
3. složení objektu (povrchové vrstvy),
4. dochování/současný stav (poruchy),
5. poznámky.

Typ sníženiny většinou není specifikován. Rozměry jsou uvedeny v přehledové tabulce. Složení objektu nebylo zjišťováno cíleně, proto je především zdůrazněn výskyt nebo absence kamene. Důležité údaje jako např. maximální převýšení (vrcholu a úpatnice) jsou uvedeny v poznámkách.

Objekt 1

1. Výrazná vyvýšenina obdélného půdorysu, s plochou a dobře vymežitelnou vrcholovou částí.
2. V mírném svahu, orientace V-Z delší stranou. Úpatnice všude dobře patrné, jen na západě volně přechází do terénu.
3. Kamenná destrukce, výraznější kumulace kamenů po celé severní straně a v JZ rohu. Místa velké kameny.
4. Severní stěna narušena vkopem. Jihozápadní roh narušen konkávním objektem a pařezem.
5. Na povrchu nalezen střep (příloha 8:2). Maximální převýšení východní hrany je asi 0,75 m.

Objekt 2

1. Vyvýšený objekt nepravidelného, vejčitého půdorysu. Vrcholová plošina vejčitého tvaru porušena dvěma prohlubněmi. Svah úbočí pozvolný.
2. Mírný svah stoupající k Z.
3. Malá kumulace kamenů na SZ.
4. Kryto vegetací a mladými smrky.

Objekt 3

1. Lehce vyvýšený objekt téměř kruhového půdorysu. Vrcholová část plochá, nevýrazná.
2. Mírný svah stoupající k Z.
3. Drobné kameny.
4. Mladý smrček.

Objekt 4

1. Konkávní objekt zaplněný vodou, vejčitý tvar, neznámá hloubka.
2. Ve svahu, ve východní části převýšení asi 2,5 m. Západní část přechází do terénu.
3. Zemina, kumulace kamenů v odtokovém žlábků a na JV hraně.

5. Přítok na SZ, odtok na SV.

Objekt 5

1. Konkávní objekt pravidelného kruhového tvaru, dno též kruhové. Úbočí šikmé, pravidelné.
2. Téměř plochý terén.

Objekt 6

1. Mísovitá sníženina kruhového tvaru, dno nepravidelné.
2. Mírný svah klesající k východu.

Objekt 7

1. Kupa oválného půdorysu, nepravidelná vrcholová část i úbočí.
2. Na hraně svahu ze SZ.
3. Složeno z kamení.

Objekt 8

1. Sníženina oválného tvaru.
2. Ve svahu, pod výraznou hranou na Z. Delší strana S-J.
4. Na J kraji strom.

Objekt 9

1. Odřez se dvěma hřbety, s vnitřní sníženinou.
2. Ve svahu, pod výraznou hranou ze SZ i JZ.
3. Patrné kameny na hřbetech.
4. Okolo stromy.

Objekt 10

1. Kupa oválného půdorysu, protáhlá na V. Vrchol s nepravidelnou sníženinou.
2. Mírný svah.
3. Hlína a větší kameny, velký kámen ve vrcholové sníženině a na východním konci.
5. Patrné narušení – žlab od středové části směrem na V (výzkum B. Jelínka).

Objekt 11

1. Protáhlý hřbet, vrchol oblý, neporušený.
2. Sleduje mírný svah Z-V.

Objekt 12

1. Výrazná pánev obdélného půdorysu.
2. Mírný svah SZ-JV.
5. Vodní zdrž – napojení na žlábký V1 a V2.

Objekt 13

1. Kupa oválného půdorysu, protažená na JV. Vrchol s mělkou sníženinou obdélného tvaru.
2. Od SZ mírný svah, na JV prudce klesající do objektu 12. Ze všech stran vymezeno žlábký.
3. Místy kameny.
5. Na povrchu nalezena železná struska.

Objekt 14

1. Vyvýšenina obdélného tvaru. Vrcholová část plochá.
2. Na SZ přechází do terénu. Z ostatních stran dobře vymezeno.
4. Porostlé vegetací a stromy.

Objekt 15

1. Kupa oválného půdorysu. Vrchol rozdělen hlubokou vkleslinou, přecházející na J do žlabu.
2. Mírný svah SZ-JV. Vysoký smrkový les. Není patrný vztah k jinému objektu.
3. Kameny větší.
4. Vrcholová vkleslina patrně pozůstatkem výzkumu B. Jelínka.

Objekt 16

1. Zářez – odřez (velmi málo patrná násypová část, terén jen lehce zvýšený) oválného tvaru. Vrcholová část plochá.
2. Svah SZ-JV.
5. Možná návaznost na obj. 21 (přes sníženinu na ZSZ konci obj. 21)

Objekt 17

1. Odřez, dno tvaru lichoběžníka. Vrcholová část plochá.
2. Svah ZSZ-VJV.
3. Pravidelně po obvodu patrný v půdě kamenný řádek (i v mírné násypové části).

Objekt 18

1. Násep vymezující plošinu přibližně obdélného půdorysu. Vrcholová část plochá.
2. Svah ZSZ-VJV.

Objekt 19

1. Zářez s plochým dnem.
2. Svah SZ-JV.

Objekt 20

1. Odřez kruhového půdorysu. Vrcholová část plochá.
2. Svah ZSZ-VJV.
3. Nalezena slabá uhlíková vrstvička.
4. Porostlé dvěma stromy.
5. Milíř.

Objekt 21

1. Plošina oválno-obdélného půdorysu. Vrcholová část plochá.
2. Svah SZ-JV. Úbočí nejlépe patrné na JV, na SZ přechází do terénu, směrem k objektu 16.
3. Místa malé kameny.
4. Porostlé stromky. Na ZSZ malá sníženina (1,5 m).
5. Na JV úbočí nalezen stěp (18:1).

Objekt 22

1. Sníženina oválného půdorysu.
2. Svah SZ-JV.

Objekt 23

1. Odřez kruhového půdorysu, plochá vrcholová část.
2. Ve svahu, západní část zaříznutá do svahu, východní část pozvolnější přechod do svahu.
3. Místa patrná uhlíková vrstva.
4. Porostlé stromy.
5. Milíř.

Objekt 24a

1. Obdélná plošina, vrcholová část plochá. Úpatnice na SZ málo patrná.
2. Mírný svah ZSZ-VJV.
3. Kamení.
4. Porušeno novodobou cestou.

Objekt 24b

1. Sníženina oválného tvaru.
2. Svah SSZ-JJV.
3. Kamení.
4. Narušeno novodobou cestou – nevíme původ vzniku.

Objekt 24c

1. Výrazná kupa obdélného půdorysu. Vrcholová část s výraznou vkleslinou, přerušenu na SSV. Úbočí výrazná.
2. Mírný svah SZ-JV.
3. Kamenná destrukce.
4. Malé stromky, na ZJZ nároží pařez.
5. Na ZJZ patrné zachovalé nároží (viz foto 14).

Objekt 24d

1. Hřbet různé šířky. Místy výraznější vrchol.
2. Mírný svah SZ-JV. Na JZ prudší spád.
3. Kamení.
4. Rozvaleno směrem na JZ.

Objekt 25

1. Plošina-odřez kruhového půdorysu. Vrcholová část nepřehledná, zřejmě bez sníženiny.
2. Mírný svah SZ-JV. Navazuje na objekt 24d. Ze SSV a JJZ strany mělké žlábký ve směru SZ-JV.
3. Málo patrné kamení.
4. Zaneseno roštím. Na SSV známky novodobě vyjeté cesty.

Objekt 26

1. Výrazná plošina obdélného půdorysu. Vrcholová část mírně členitá – Sníženina oválná na JJZ. Lehce sníženo ve střední části. Sníženiny oválné na SSV. Vrcholová část ohraničena vyvýšenými kamennými hřbety, zejména na JJV a JV. Výrazná úbočí.
2. Svah SZ-JV.
3. Kamenná destrukce.
4. Rozvaleno na SSV.

Objekt 27

1. Oválná sníženina.
2. Svah SZ-JV. Přiléhá k objektu 26.
4. Zarostlé vegetací.

Objekt 28a

1. Obdélná plošina vymezená na celé delší S hraně kamenným hřbetem. Vrcholová část plochá.
2. Svah ZSZ-VJV. Navazuje na objekt 28b.

3. Kamenný hřbet.

Objekt 28b

1. Oválná sníženina.
2. Svah ZSZ-VJV. Navazuje na objekt 28a.
4. Zarostlé vegetací.

Objekt 29

1. Kupa oválného půdorysu, protažená na JV. Vrchol se sníženinou nepravidelného tvaru.
2. Svah SZ-JV.
3. Patrné kamení.
4. Ve zbytcích již při výzkumu B. Jelínka.

Objekt 30

1. Plošina obdélného půdorysu. Vrcholová část zřejmě bez sníženiny. Úbočí výrazná.
2. Svah SZ-JV.
3. Patrné kamení.
4. Zaneseno roštím.

Objekt 31a

1. Plošina obdélného půdorysu. Vrcholová část lehce kupovitá, bez sníženiny.
2. Svah SZ-JV. Na JZ část navazuje rozlehlá sníženina (obj. 31b).
3. Patrné kamení.

Objekt 31b

1. Sníženina téměř čtvercového půdorysu. Dno neporušené.
2. Svah SZ-JV.

Objekt 32a

1. Plošina čtvercového půdorysu. Vrcholová část v SV rohu- mělká sníženina oválného tvaru vymezená kamenným hřbítkem, jinak plochá.
2. Svah ZSZ-VJV, pod násypem obj. 34.
3. Patrné kamení.

Objekt 32b

1. Obdélná plošina. Svažité vrcholové část. Bez poruch.
2. Svah ZSZ-VJV. Pokračování obj. 32a.

Objekt 33

1. Nízká kupa s hřbetem vymežujícím vrcholovou sníženinou.
2. Plochý terén pod svahem.
3. Patrné kamení na okrajích.

Objekt 34

1. Násep přibližně obdélného tvaru, na ZSZ přechází do terénu. Bez poruch.
2. Svah ZSZ-VJV.

Objekt 35

1. Nevýrazná kupa oválného půdorysu, bez výrazného vrcholu..
2. Mírný svah ZSZ-VJV. Výrazné převýšení od SSV – kontakt se žlabem vodoteče V3.
3. Patrné drobné kamení.

4. Téměř nezřetelná, rozvalená do žlabu V3.
5. Doplněno také podle plánu B. Jelínka, za jeho výzkumu byla již vykopaná.

Objekt 36a

1. Obdélná plošina / násep. Vrcholová část relativně plochá.
2. Svah ZSZ-VJV. ZSZ část mírně vymezený přechod do terénu (svahu). Mezi objekty 34 a 36a prohlubeň a náznak kamenného hřbetu?
3. Kameny patrné na S a V hranách, především uspořádaná kumulace a velké kameny na SV rohu.
4. Porostlé vegetací a mechem.

Objekt 36b

1. Obdélná plošina / násep. Svažité vrcholové část.
2. Svah Z-V. Pokračování obj. 36a.

Objekt 37

1. Sníženina trojúhelníkovitého tvaru.
2. Plochy terén pod svahem ze ZSZ-VJV.

Objekt 38

1. Plošina obdélného půdorysu. Vrcholová část mírně snížená a členěná: mělká sníženina oválného tvaru v SV části, přes celou šířku vrcholové části; výraznější sníženina (svah) v JZ části, svah od S.
2. Rovný terén pod svahem od SZ (pod něj zasazen objekt 39). Od obj. 39 odděleno žlábkem a na JZ spojeno hřbetem s velkými kameny.
3. Řádky kamenů na SV spodní hraně, SSV hraně oválné sníženiny. Velké kameny na JZ spodní hraně. Kumulace kamenů na S hraně druhé sníženiny.
4. Vegetace a mladé smrčky na V a JV.

Objekt 39

1. Odřez téměř obdélného půdorysu. Snížené oválno-obdélné dno. JV hrana – hřbet široký asi 50 cm. Na SZ navazuje směrem do svahu oválná sníženina
2. Pod výrazným svahem SZ-JV a od SSV. Od objektu 38 odděleno žlábkem a spojeno hřbetem s velkými kameny na JZ.
3. Kameny na spojovacím hřbetě na JZ.
4. Hřbet na J porostlý stromy.

Objekt 40a

1. Výrazná kupa téměř kruhového půdorysu, s nepravidelnou vrcholovou sníženinou.
2. Mírný svah SZ-JV. Výrazné převýšení na JV – kontakt se sníženým obj. 40b.
3. Kamení.

Objekt 40b

1. Sníženina / zářez otevřeného oválného tvaru.
2. Výrazný svah od SZ – kontakt s obj. 40a. Mírný svah od SV. Celkově sníženo i od JZ.

Objekt 40c

1. Výrazný hřbet nepravidelného tvaru. Vrcholová část oblá.
2. Svah SZ-JV. Navazuje na obj. 40b.

Objekt 41

1. Plošina relativně obdélného půdorysu. Roztaženo směrem na S a SV. Vrcholová oválná sníženina .
2. Mírný svah ze ZSZ, na VJV klesá z většího svahu.
3. Kamenný relikt, především rozvalení na S a SV.

Objekt 42

1. Méně výrazná plošina přibližně obdélného tvaru. Vrcholová část neklidná, ale nijak zřetelně členěná.
2. Mírný svah ZSZ-VJV.
3. Místa drobné kamení.
5. Nalezen střep (foto 1 dole).

Objekt 43

1. Plošina / násep trojúhelníkovitého tvaru.
2. Mírný svah ZSZ-VJV.
3. Patrné kamení.
5. Navazuje zde rozvalené kamení, které pokračuje hřbetem až 12 m širokým dále do hustníku – neměřeno.

Objekt 44

1. Výrazná plošina čtvercového tvaru. Vrcholová část výrazně členěna třemi hlubšími sníženinami.
2. Mírný svah SZ-JV. Pod náspem obj. 54.
3. Místa kamení, velké kameny především uvnitř centrální sníženiny.
5. Vypadá odlišně od ostatních obdélných a čtvercových plošin, jakoby po nějaké těžbě.

Objekt 45

1. Kupa téměř kruhového půdorysu. Vrchol tvořený hřbetem, který vymezuje hlubokou středovou sníženinu, otevřenou na J.
2. Mírný svah ZSZ-VJV.
5. Poškozeno výkopem?

Objekt 46

1. Násep vymezující rovnou plochu porostlou zelenou vegetací.

Objekt 47

1. Sníženina oválného tvaru.

Objekt 48

1. Nepatrná vyvýšenina oválného tvaru.
2. Rovný terén.
3. Drobné kamínky.
4. Porostlé mladými smrčky.

Objekt 49

1. Vyvýšená kupa; kamenný hřbet dokola vymezuje kruhovou sníženinu.
2. Mírný svah SZ-JV.
3. Výhradně z kamení.

Objekt 50a

1. Sníženina čtvercového tvaru.

2. Ve svahu SSZ-VJV. Navazuje na obj. 50b.

Objekt 50b

1. Nevýrazná kupa oválného půdorysu.
2. Mírný svah SZ-JV. Klesá do sníženiny 50a a do žlabu V8.
3. Patrné drobné kamení.

Objekt 51

1. Sníženina (ve svahu) oválného půdorysu.
2. Mírný svah.
4. Vegetace.

Objekt 52

1. Odřez vymezující plochu obdélného / kruhového tvaru.
2. Svah ZSZ-VJV.

Objekt 53

1. Částečný odřez vymezující plochu obdélného tvaru.
2. Svah ZSZ-VJV.
3. Kumulace kamení na S a SZ.

Objekt 54

1. Násep ve svahu ZSZ-VJV.

Objekt 55

1. Plošina obdélného půdorysu. Členěná vrcholová část.
2. Mírný svah ze ZSZ, na VJV výraznější klesání.
3. Kamení.

Objekt 55a

1. Sníženina oválného tvaru vymezená hřbetem.

Objekt 55b

1. Sníženina čtvercového půdorysu vymezená kamenným hřbetem.

Objekt 55c

1. Plošina nepravidelně čtvercového půdorysu. Prostorově navazuje na obj. 55.
4. Mladé smrčky.

Objekt 56

1. Hřbet, dvě oddělené části.
2. Nad svahem na VJV.
3. Kamení.

Objekt 57

1. Hřbet.
2. Ve svahu SZ-JV.
3. Kamení.
4. Přerušeno cestou, nad obj. 12 hřbet nepokračuje.

Objekt 58

1. Hřbet.
2. Nad žlabem (obj. 67).
3. Kamení.

Objekt 59

1. Hřbet.
2. Klesá ve svahu směrem na JV.
3. Kamení.
4. Přerušeno cestou. Končí v hustníku.

Objekt 60

1. Oválná mírně vyvýšená plocha, mírný svah, kumulace kamenů ve vegetaci.

Objekt 61

1. Oválná vyvýšená plocha, mírný svah, kumulace kamenu bez patrného uspořádání. Vegetace – ostružiní apod.

Objekt 62

1. Výrazná rozlehlá sníženina oválného půdorysu. Dno nepravidelné, snížené asi o 40 cm – 1 m.
2. Svah SZ-JV.
3. Velké kameny (viz plán).
5. Vodní zdrž.

Objekt 63

1. Vyvýšená plocha oválného půdorysu, kumulace velkých kamenů, porostlé barvínkem.

Objekt 64

1. Odřez, plošina kruhového půdorysu.
2. Výrazný svah od SZ, pozvolnější přechod do žlabu V7 na JV.
3. Dobře patrná uhlíková vrstva.
4. Zarostlé smrčky.

Objekt 65

1. Sníženina kruhového tvaru, poměrně hluboká v (až 1 m).
2. Mírný svah SZ-JV.

Objekt 66

1. Výrazný žlab – příkop, náspové hromady porostlé stromy v celé délce na Z straně.

Objekt 67

1. Široký žlab podél kamenného hřbetu (obj. 58).
2. Svah SZ-JV. Ústí do obj. 12.
3. Místy kamení z obj. 58.

Objekty V1 – V9

1. Žlaby – měřeny údolnice nebo při širších korytech i jejich stěny.

13. Souhrnný popis lokality

Intravilán vesnice je situován ve svahu Plešivce v nadmořské výšce 430 – 455 m.n.m. Celý areál se rozkládá na ploše asi 270 x 250 metrů (VZ-SJ). Lokalita sestává z vyvýšených i snížených tvarů, přičemž z celkového počtu asi 70 objektů je 50 vyvýšených. Ty jsou ve 21 případech výraznými kamennými pozůstatky. Objekty jsou rozloženy mezi zářezy několika lesních potůčků či rigolů a tří vodních zdrží. V některých místech dochází k podmáčení a vodoteče se zdají být spíše sezónního charakteru. Zjištěné relikty tvoří čtyři řady kolem prostoru obdélného tvaru, kde se nachází (ne přímo uprostřed) největší zdrž (obj. 62). Tuto centrální plochu bychom mohli považovat za náves.

Dominantou severní řady je velká usedlost, tvořená jedním tříprostorovým a jedním dvouprostorovým objektem, to vše obehnané kamennými hřbety, zřejmě pozůstatky zdí. Dále jsou na lokalitě identifikovány nejméně tři milíře, z toho dva s patrnou uhlíkovou vrstvou. Milíře neporušují jiné objekty.

Na lokalitě byly nově nalezeny čtyři malé keramické zlomky a železná struska.

Tab. 5. Seznam všech objektů (šedě označeny vyvýšené objekty).

číslo objektu	typ	tvar	půdorys	rozměry		orientace delší osy	složení	pozn.
				delší osa	kratší osa			
1	vyvýšený	plošina	obdélný	20	11	ZSZ-VJV	kamení	
2	vyvýšený	kupa	trojúhelníkovitý	9	7	S-J	patrné kamení	
3	vyvýšený	kupa	oválný	4,5	4	Z-V		
4	snížený		trojúhelníkovitý	15	12	JZ-SV		vodní zdrž
5	snížený		kruhový	3	3			
6	snížený		oválný	3,5	3	Z-V		
7	vyvýšený	kupa	oválný	8,5	2	S-J	kamení	
8	snížený		oválný	4	2,5	S-J		
9	smíšený	odřez	obdélný	8,5	7,5	SSV-JJZ		
10	vyvýšený	kupa	oválný	7	6	SZ-JV	kamení	
11	vyvýšený	hřbet	trojúhelníkovitý	7	3	Z-V	patrné kamení	
12	snížený		čtvercový	27	24	ZSZ-VJV		vodní zdrž
13	vyvýšený	kupa	oválný	10	7	ZSZ-VJV	patrné kamení	
14	vyvýšený	plošina	obdélný	27	8 – 13	ZSZ-VJV		
15	vyvýšený	kupa	oválný	8	7	S-J	kamení	
16	smíšený	odřez	oválný	8	7	SZ-JV		
17	smíšený	odřez	lichoběžníkový	9	7	ZSZ-VJV	patrné kamení - hřbet	
18	vyvýšený	násep	obdélný	10,5	9,5	ZSZ-VJV		
19	snížený	zářez	kruhový	10	9	SZ-JV		
20	smíšený	odřez	kruhový	10	8	ZSZ-VJV		milíř
21	vyvýšený	plošina	obdélný	13,5	7	SZ-JV		
22	snížený		oválný	3	2,5	Z-V		
23	smíšený	plošina	kruhový	14	14	SZ-JV	uhlíková vrstva	milíř
24				45	4/13	SV-JZ	kamení	
24a	vyvýšený	plošina	obdélný	12			kamení	
24b	snížený		čtvercový	4	4		kamení	
24c	vyvýšený	kupa	čtvercový	6	5		kamení	
24d	vyvýšený	hřbet		20	2 – 3		kamení	
25	vyvýšený	plošina	kruhový	6,5	7,5	SZ-JV		

26	vyvýšený	plošina	obdélný	24,5	9	SV-JZ	kamení
27	snížený		oválný	6	5	SV-JZ	
28a	vyvýšený	plošina	obdélný	6,5	5,5	Z-V	kamenný hřbet
28b	snížený		oválný	4	3	S-J	
29	vyvýšený	kupa	oválný	10	10		patrné kamení
30	vyvýšený	plošina	čtvercový	9,5	7	SV-JZ	patrné kamení
31a	vyvýšený	kupa	obdélný	10	8,5	SZ-JV	
31b	snížený		čtvercový	8	8	SV-JZ	patrné kamení
32a	vyvýšený	plošina	čtvercový	7	7	Z-V	patrné kamení
32b	vyvýšený	plošina	obdélný	9	7	Z-V	
33	vyvýšený	kupa	kruhový	4	4	Z-V	patrné kamení
34	vyvýšený	násep	obdélný	15	9,5	ZSZ-VJV	
35	vyvýšený	kupa	oválný	4	3		patrné kamení
36a	vyvýšený	plošina	obdélný/násep	9	7	SSV-JJZ	patrné kamení
36b	vyvýšený	násep	obdélný/násep	9	4,5	S-J	
37	snížený		trojúhelníkovitý	4,5		SV-JZ	
38	vyvýšený	plošina	obdélný	17	10	SV-JZ	patrné kamení
39	smíšený	odřez	obdélný	14	8	SV-JZ	
40a	vyvýšený	kupa	kruhový	8	7	SZ-JV	patrné kamení
40b	snížený	sníženina/zářez	oválný	6	4		
40c	vyvýšený	hřbet		8	5	S-J	
41	vyvýšený	plošina	obdélný	15	9	SSZ-JJV	kamení
42	vyvýšený	plošina	obdélný	16	10	S-J	patrné kamení
43	vyvýšený	plošina	trojúhelníkovitý	13			patrné kamení
44	vyvýšený	plošina	čtvercový	12	10,5		kamení, velké kameny
45	vyvýšený	kupa	kruhový	7			kamení
46	vyvýšený	násep		13	3	SSV-JJZ	
47	snížený		kruhový	5	4		
48	vyvýšený		oválný	7	4	SZ-JV	patrné kameny
49	vyvýšený	kupa	kruhový	4			kameny
50a	snížený		čtvercový	5	5		
50b	vyvýšený	kupa	oválný	7	6	SSZ-JJV	patrné kameny

V9	snížený	žlab	liniový	57		SZ-JV	voda	
51	snížený		oválný	8,5	6	SSV-JJZ		
52	smíšený	odřez	obdélný	18	11	SSV-JJZ		
53	smíšený	částečný odřez	obdélný	21	14	SSV-JJZ	kamení	
54	vyvýšený	násep		25	5	SSV-JJZ		
55	vyvýšený	plošina	obdélný	16	11	SV-JZ	kamení	
55a	snížený		oválný	4	2	SZ-JV		
55b	snížený		čtvercový	5	5			
55c	vyvýšený	plošina	čtvercový	13	13	SV-JZ		
56	vyvýšený	hřbet		45	1,5 – 5	SSV-JJZ	kamení	
57	vyvýšený	hřbet		50	3	SZ-JV	kamení	
58	vyvýšený	hřbet		90	2 – 5	SSV-JJZ	kamení	
59	vyvýšený	hřbet		80	3	SZ-JV	kamení	
60	vyvýšený	plocha	oválný	25	22	SV-JZ	kamení	
61	vyvýšený	plocha	oválný	41	20	Z-V	kamení	
62	snížený		oválný	43	31	SZ-JV		vodní zdrž
63	vyvýšený	plocha	oválný	22	20	SZ-JV	kamení	
64	smíšený	odřez	kruhový	25	14	SZ-JV	uhlíková vrstva	milíř
65	snížený		kruhový	3				
66	smíšený	žlab + násep	liniový	240	7	SSV-JJZ		
67	snížený	žlab	liniový	90	9	SSV-JJZ		
V1	snížený	žlab	liniový	170		ZSZ-VJV		
V2	snížený	žlab	liniový	100		ZSZ-VJV		
V3	snížený	žlab	liniový	180	2 – 6	ZSZ-VJV		
V4	snížený	žlab	liniový	80		ZSZ-VJV		
V5	snížený	žlab	liniový	270	1 – 14	ZSZ-VJV	voda	
V6	snížený	žlab	liniový	38		ZSZ-VJV		
V7	snížený	žlab	liniový	42		ZJZ-VJV	voda	
V8	snížený	žlab	liniový	150		ZSZ-VJV		

14. Stavební technika

(např. Vařeka 2005; Smetánka 1994)

O podobě stavebních konstrukcí nás informuje především B. Jelínek, neboť měl možnost je blíže poznat během svého odkryvu. Nové pozorování mohlo přispět k porovnání Jelínkových poznatků s nynějším stavem.

14.1 Pozorování Břetislava Jelínka

Při výzkumu zachytil a zaznamenal především výrazné vyvýšené kamenné reliktů i objekty tvořené kamennými „obrúbami“ (Jelínek 1882-84, 88). V kruhových objektech odkryl až na jeden případ dva kamenné věnce, vyplněné zeminou. Ploché čtverhranné objekty „*spočívaly celé na kamenném obvalení jako na rámci, které v síle asi 1/2 metru z kamene nasucho vyzděno bylo*“ (Jelínek 1882-84, 88). Uvnitř byl objekt rozdělen kamennými příčkami, vysypanými hlínou, které tvořily komory orientované Z-V.

14.2 Nové pozorování

Složení povrchových tvarů nebylo zjišťováno cíleně. Objekty nebyly ani narušeny do té míry, aby bylo možno zaznamenat druh zeminy. Prozatím jsme vystačili s pouhým pozorováním, neboť se velká část vyvýšených tvarů skládá více či méně viditelně z kamene.

Vyskytují se výrazné kamenné reliktů, dosahující výšky až 1 m (obj. 24c, 26). Na většině zaznamenaných povrchových tvarů je patrný výskyt kamene. Některé objekty těsně sousedí nebo přímo v některé své části obsahují velké jednotlivé kameny. V případě blízkosti předpokládáme přírodní původ balvanů.

Zmíněné Jelínkovy kamenné „obrúby“ (6 případů) jsou zřejmě ve 2-3 případech patrné jako násypy či odřezy; v ostatních případech se je nepodařilo ztotožnit či vůbec dohledat.

14.3 Dostupný stavební materiál

V prostředí Plešivce je z jeho geologické podstaty kamenná surovina dobře dostupná. Ve vlastním areálu vesnice se nacházejí tři plochy s výraznou kamennou kumulací (plán 1 obj. 61, 62, 63). Na základě pozorování je pravděpodobné, že reliktů sestávají z místního kamene.

Brdský masiv poskytoval také dostatek dřeva. Celkově je možno ještě na počátku 17. století považovat brdské lesy za nejméně dotčený lesní komplex ve středních Čechách. Brdy byly zásobárnou dřeva pro hustou síť hutnických podniků. Jejich kapacita však nebyla nevyčerpatelná, a tak se v 1. polovině 19. století muselo přistoupit k výsadbě smrkových a borových monokultur (Bobek 2008, 426-427).

14.4 Shrnutí

V areálu jsou dochovány relikty stavebních konstrukcí i pozůstatky terénních úprav (přinejmenším milířistě). Jejich dobrá viditelnost je dána použitím kamene. V některých případech jsou pozůstatky výraznými a vysokými kamennými relikty, je tedy možno uvažovat o stavbách s velkým podílem kamene. V ostatních případech měly objekty zřejmě minimálně kamennou podezdívku.

Použití dřeva jako stavebního materiálu je také jisté. Objekty s kamennou podezdívku musely mít část ze dřeva, někde je možné uvažovat i o celodřevěné části domu, např. u sníženin navazujících na vyvýšeniny (obj. 31). Dřevěnou stěnou mohl být zakončený objekt 24d, který je ze tří stran uzavřený kamennými relikty.

Samozřejmostí zůstává fakt, že jiné volně stojící celodřevěné stavby jsme nemohli při geodeticko-topografickém průzkumu zachytit.

15. Diskuze na počátku studia zaniklých středověkých vesnic

„Mořina“ - Roudnička byla do roku 1965 nejlépe archeologicky prozkoumanou vrcholně středověkou vesnicí v Čechách (*Smetánka 1972*, 417). Zvýšená pozornost jí byla věnována před započítím prvních novodobých výzkumů středověkých vesnic u nás, v roce 1962, kdy lokalitu navštívil Z. Smetánka a V. Scheufler. Na následné krátké pojednání o zaniklé vesnici (*Smetánka – Scheufler 1963*) navázala diskuze, která byla zatížena dnes překonanými teoriemi např. o „franské kolonizaci“ (*Pitterová 1967*). Diskuze probíhala mezi Z. Smetánkou a A. Pitterovou. Ostatní badatelé, kteří „Mořinu“ okrajově zmiňovali, se nevěnovali hlubšímu rozboru nebo interpretacím.

Sídelní forma

Půdorys sídla byl ve všech případech hodnocen jako shlukový (hromadný), bez náznaku plánovitého uspořádání. V souvislosti s přírodním prostředím, tedy s rozložením reliktních mezi zářezy (patrně) bývalých vodotečí ve vyšší nadmořské výšce, byla vznesena domněnka o „kolonizačním“ původu vesnice (*Smetánka – Scheufler 1963; Pitterová 1967*). Tento závěr vycházel zřejmě především z plánu B. Jelínka, ačkoliv se uskutečnilo pozorování v terénu. To samo o sobě nemohlo vzhledem k členitému, místy nepřehlednému terénu přinést ani jiné výsledky.

Podoba objektů

Objekty byly rozděleny na tři jednoprostorové, tři dvouprostorové a jeden tříprostorový (*Pitterová 1967*). „Otevřené“ objekty (s chybějící jednou kratší stranou) byly označeny jako neúplné, na otevřené straně pravděpodobně uzavřené dřevěnou či pletenou stěnou (*Smetánka – Scheufler 1963*, 234).

B. Jelínek popisoval ploché objekty tvořené komorami s kamennými příčkami. Navrhovaná vysvětlení byla dvě. První předpokládalo, že autor výzkumu slovanského mohylníku chtěl najít hrobové komory, a situaci si tak zidealizoval. Druhá méně pravděpodobná možnost se opírá o etnografická pozorování, kdy se podobnými komorami zvyšovala úroveň podlaží na vlhkém terénu (*Smetánka – Scheufler 1963*, 235).

Funkce objektů

Bylo nastíněno možné rozdělení objektů na obytné, hospodářské a výrobní. Jako obytné objekty byly klasifikovány výrazné obdélníkové objekty jedno- i dvouprostorové (vkleslina

v SV rohu objektu č.1 (nově č. 1) byla interpretována jako sklep (*Pitterová 1967, 329*). Čtvercové objekty mohly být jak jednoprostorové obytné, tak hospodářské stavby („špýčárky“). Otevřené objekty mají nejasnou interpretaci; jednou z možností je stodola. Kupovité objekty se na základě vysunutí před předpokládaný obytný objekt i na základě Jelínkova popisu (propálené dno) zdály být pozůstatky chlebové pece (*Smetánka – Scheufler 1963, 233-234*).

Problematika tzv. „zemanského dvorce“

Pozornost byla věnována především výraznému reliktu zřejmě tříprostorové stavby, která je společně s dvouprostorovým objektem obehnaná valem. Ten byl označen za rozvalenou zeď (*Smetánka – Scheufler 1963, 233*). Objekt č. 22 (nově část objektu 24 v místě porušení cestou) byl považován za závěť před vstupem do síně (*Pitterová 1967, 328*).

Celé seskupení bylo interpretováno Zdeňkem Smetánkou jako zemanský dvorec (*Smetánka – Scheufler 1963, 233*), později jako dvorec drobného feudála (přičemž druhý termín neznamenal tvrz) (*Smetánka 1965, 267*), a Annou Pitterovou jako bohatá rychtářská usedlost. A. Pitterová také vznesla domněnku, že byl nejprve postaven dvouprostorový dům, pak postaven větší tříprostorový a původní ponechán k obývání čeledi (*Pitterová 1967, 331*). Podobně uvažuje V. Nekuda o jednoprostorových domech ve Mstěnicích, které tvořily dvůr spolu s domy trojdílnými, a plnily tak pravděpodobně funkci výměnku (*Nekuda 1987, 41*). Naposledy byl tento dvůr zařazen mezi rezidenční panské dvory, což stále počítá s obýváním drobným feudálem (*Chotěbor – Smetánka 1985, 48*).

V blízkosti tohoto seskupení se nachází dva rybníčky a jedna vodní zdrž, které mohly sloužit vlastníkově ohrazeného dvora (*Smetánka – Scheufler 1963, 233*).

16. Identifikace usedlostí a jejich dvorů

Na základě geodetického zaměření a vytvoření podrobného plánu lokality jsme získali lepší prostorovou představu o vztahu dochovaných reliktních k terénu a k sobě navzájem. Bylo možno uvažovat o rozdělení povrchových tvarů do funkčních jednotek. Usedlosti jako celky tvořené dvorovou zástavbou, přílehlými zahradami a případně plužinami nebylo možné rekonstruovat. Nezachovaly se hranice dvorových parcel, ani hranice polí, např. v podobě mezních pásů. Dále proto pracujeme s termínem dvůr a rekonstruujeme podobu zástavby dvorové parcely (podle Klír 2008, 138).

Otázkou zůstává problematika formačních procesů a současnost či nesoučasnost objektů, které posuzujeme. Velmi zjednodušeně můžeme říct, že lépe zachovalé pozůstatky objektů mohou být mladší než hůře dochované relikty objektů ze stejného materiálu. Na lokalitě mohlo v průběhu její existence dojít k proměnám, které nejsme schopni postihnout. Následující interpretace je proto interpretací současné situace – tedy pravděpodobně středověké zánikové situace, bez nároku na podchycení předchozích proměn (*Smetánka – Klápště 1979*).

Rozdělení objektů do dvorů bylo provedeno na základě:

1. prostorové analýzy – sledovány byly:

- a) morfologické hranice v terénu
- b) vzdálenost reliktních

2. funkční analýzy

Situace na této lokalitě je ve většině případů relativně přehledná. Je to dáno především zasazením shluků objektů jak mezi hranice přírodního charakteru (terénní hrany, některé vodoteče), tak mezi hranice uměle vytvořené (vodní zdrže, strouhy – nové vodoteče). Z hlediska funkčního předpokládáme dvory složené z obytné a hospodářské části. Navíc nacházíme patrnou prostorovou souvislost objektu obdélného či čtvercového a objektu kupovitého. Vzdáleností objektů se můžeme částečně řídit v nepřehledné situaci JZ řady, kde nejsou patrné výraznější hranice, které by oddělovaly jednotlivé dvorové parcely. Vycházíme z přibližné vzdálenosti objektů obytných a předpokládaných hospodářských v přehlednější SZ a SV řadě.

V jednom případě je vydělení dvora jisté (obj. 24, 25, 26), a to díky zachovanému vymezení dvorové parcely. Jedná se o jedinečnou situaci na této lokalitě, a proto tím můžeme

získat pouze částečnou představu o podobě ostatních dvorů, o velikosti jejich dvorového prostranství a parcely.

Vyčlenili jsme 3 typy dvorů v závislosti na stavu jejich dochování a na výše uvedených bodech 1. a 2. (viz Tab. 6, plán 3):

1. nesporná dvorová situace – ohrazení kamenným valem (dochována parcelní hranice)
2. pravděpodobná dvorová situace (nedochovány parcelní hranice; prostor ohrazený přírodně nebo i částečně uměle)
3. předpokládaná dvorová situace pouze z hlediska prostorového (nedochovány parcelní hranice, oddělení volným prostorem)

16.1 Velikost a tvar dvorových parcel

Parcely jsou hloubkově směřované; předpokládáme obytné objekty orientované štítovou stranou směrem do centrálního prostoru (až na výjimku obj. 38 a 39).

V případě nesporné dvorové situace je velikost parcely asi 110 x 90 m. Vzdálenost mezi objekty 24 a 26 je dnes 5 m, maximálně mohla být 10 m (měřeno od hřbetnic). Podle situace nejlépe zachovalých pozůstatků v SZ řadě můžeme získat částečnou představu o velikosti parcel. Parcela dvora I mohla mít šířku až 30 m, přičemž vzdálenost mezi objekty je dnes asi 2 m. Pokud byl dvůr II vymezen dnešním žlábkem vodoteče V2, mohla být šířka parcely až 50 m. Objekty jsou od sebe vzdáleny 3 m, maximální vzdálenost mohla být opět kolem 10 m. Dvory III a VII jsou situovány mezi zářezy vodotečí; jejich parcela tak mohla být 25 a 30 m široká.

Vzdálenosti předpokládaných obytných objektů v JZ řadě se pohybuje mezi 12 – 30 m. Uplatnění obecného pravidla určité vzdálenosti na všechny dvory by nepřineslo uspokojivý výsledek. Podle zjištěné situace je ale pravděpodobné, že dvorové parcely jednotlivých usedlostí měly různé šířky.

16.2 Zástavba dvora

Zástavba ohrazeného dvora V je paralelní; objekty 24 a 26 jsou orientovány štítovou stranou do centrálního prostoru vesnice. Paralelní zástavba je patrná také v případě dvora II. Na ostatních dvorech je odlišná situace. Směrem do centrálního prostoru je vysunutý kupovitý objekt kruhovo-oválného půdorysu, většinou umístěný na V-SV od předpokládaného obytného objektu. Zde není interpretace jednoznačná.

Tab. 6. Pravděpodobné rozdělení objektů do usedlostí resp. dvorů.

dvůr	předpokládaný obytný objekt	tvar, typ	předpokládaný hospodářský objekt	tvar, typ	další příslušenství	důvod rozdělení (viz kap.16)
I	9 (7 + 8)	odřez se sníženinou ve svahu	10	kupa		2
II	1	obdélná kamenná plošina	2, 3	kupy	4	2
III	14	plošina	13	kupa	12?	2
IV	21 (+ 16? + 17?)	obdélná plošina	17, 18	terasy zaříznuté ve svahu	19 - milíř?	2
V	24, 26	obdélné výrazné kamenné plošiny	24d? 25? 26?	24d kamenný hřbet; 25 kupa, 26 plošina	27	1
VI	31	kupa s navazující sníženinou	30	kupa	29?	2
VII	32	kupa s navazující plošinou	34	plošina - terasa	33, 36	2
VIII	38	obdélná plošina s kameny	39	obdélná sníženina		2
IX	41	obdélná plošina (rozvalené kameny)	40	kupa s navazující sníženinou		2
X	42	málo výrazná plošina	?		43?	3
XI	44	čtvercová plošina	45	kupa		2
XII	55	kamenná plošina			50?, 51?	3
	další možnosti					
XIII	53	terasa ve svahu, kumulace kamenů	?		47, 48, 49	3
XIV	52?	terasa ve svahu	?		50?, 51?	3
VII a	34	plošina - terasa	32	kupa s navazující plošinou	33, 36	3
VII b	32	kupa s navazující plošinou	36	plošina s kameny	33	3

Podoba objektů

Vnitřní členění objektů není až na několik případů patrné. S tříprostorovým dělením můžeme snad počítat u objektu 24; ten je také jediným takovým na lokalitě.

Pravděpodobné dvouprostorové dělení je indikováno:

1. v případě kamenné destrukce výraznou vkleslinou (obj. 26, 55)
2. v případě plošiny méně výraznou vkleslinou na kraji (obj. 38)
3. bezprostředním prostorovým kontaktem různých povrchových tvarů (obj. 21+16, 31a+b, 38+39, 32a+b?)

Jelínkovy „otevřené“ objekty lze pravděpodobně ztotožnit s náspy a odřezy (obj. 18, 34?, 52, 53, 54?). Na některých je výrazná kumulace kamenů. Uvažujeme buď o velmi málo zachovalých pozůstatcích obytných staveb, nebo o terénních úpravách pro tyto stavby. Objekt 52 jsme původně pokládali za milíř; proti této interpretaci ale svědčí absence uhlíkové vrstvy.

Předpokládáme, že minimálně jeden ze tří násypů (odřezů) (obj. 52, 53, 54) mohl být obytným objektem, a to z důvodů prostorových – vznikla by mezera v JZ řadě. Bylo by tak možné začlenit do pravidelné struktury vesnice menší objekty přilehlé k těmto relikům.

Co se týče kamenných příček v plochých objektech, je zřejmě pravděpodobnější první možnost, tedy představivost B. Jelínka (viz kap. 14.1). V těchto komorách se totiž nacházela kulturní vrstva s nálezy. Pouhou domněnkou je představa spálené dřevěné podlahy, uložené na kamenných příčkách a tvořících pak popelovou vrstvu s nálezy.

Funkce objektů

Funkční interpretace souvisí s představou rozdělení objektů do dvorů. Předpokládáme dvory složené z obytného objektu a hospodářských staveb (viz kap. 15). Nástin dělení je podán v tabulce 6. Z počtu asi 44 reliků, které pravděpodobně tvořily zástavbu vlastních dvorových parcel (obytné či hospodářské stavby), uvažujeme o 12 – 20 reliktech, které by představovaly 12 – 14 obytných staveb (viz plán 3).

Z hospodářských staveb můžeme uvažovat o volně stojících stodolách, sýpkách, špýcharech či pecích (*Smetánka 1988; Nekuda – Nekuda 1997*).

Nově můžeme na základě nálezů železné strusky (na obj. 13) vyslovit domněnku o funkci některých kupovitých objektů. B. Jelínek se zmiňuje o „*kamenech, hlíně i rudě železné zhusta vypálených, jako i o dnech takových žárovišť*“ (*Jelínek 1882, 89*). Tato skutečnost v souvislosti s rozsáhlou železářskou a uhlířskou aktivitou v okolí již od středověku (*Hofmann 1981*) naznačuje možnost výrobní funkce některých objektů.

„Zemanský dvorec“

Na lokalitě se dochovala výrazná dvorová situace, vymezená kamenným hřbetem. Ten ohraničuje prostor asi 90 x 110 m. V JV rohu prostoru se nachází souběžně naproti sobě dva výrazné kamenné reliкty (obj. 24, 26), zřetelně orientované kratšími stranami do předpokládané návsi (směrem na JZ). Pravděpodobné vnitřní členění objektů je především na základě plánu B. Jelínka tříprostorové a dvouprostorové. Klíčová část většího objektu je totiž setřena novodobou cestou.

Vnitřní uspořádání objektů se výrazně neliší od větší selské usedlosti. Pouze můžeme říci, že tento reliкt tříprostorového domu je jediným takovým na lokalitě. V delší ose pokračuje dobře patrný kamenný hřbet, který částečně vymezuje rovnou plochu, snad mírně zaříznutou do svahu (na SSZ). Tato plocha mohla být hospodářskou částí dvora, dokončená dřevěnou stěnou. Málo zřetelný objekt na konci tohoto kamenného hřbetu (obj. 25) lze stěží interpretovat, ale mohl by to být pozůstatek např. vícepatrového objektu (věž?) (*Graus 1957, 67*).

Je jisté, že vydělení tohoto dvora souvisí se sociální diferenciací na vesnici a s její správou. Pouze na základě terénního pozorování není patrně možné dospět jednoznačnému závěru (srv. *Nekuda 1986, 390*). Nemáme dostatek písemných zpráv o lokalitě a neznáme podrobně její historický kontext.

Můžeme uvažovat o typu dvora 1. rezidenčního nebo 2. režijního (podnikatelského) (*Chotěbor – Smetánka 1985, 48*). Obyvatel tohoto dvora zřejmě nebyl řadový poddaný, který odváděl dávky vrchnosti. V úvahu přichází v případě rezidenčního dvora tyto možnosti:

- a) privilegovaný poddaný (např. rychtář)
- b) svobodná osoba, nepříslušná ale do zemské šlechtické obce (např. rychtář)
- c) drobný šlechtic

Možnost, že byl tento dvůr režijní, je méně pravděpodobná (*Graus 1957; Klír 2008, 145-148*).

K interpretaci můžeme zatím přispět na základě uvedení analogií zaniklých středověkých vesnic, kde se dochoval podobný režijní či rezidenční dvůr, který nebyl přímo napojen na tvrz (viz kap. 18).

16. 3 Další možnosti (diskuze)

Pomůckou pro identifikaci dvorů může být analýza expozice domů vůči světovým stranám a kalkulace s osluněním domu (*Škabrada 1991, 69*). Optimální orientace domu ve směru východ – západ by byla na Roudničce splněna přibližně v 6 případech (z 12 – 15) (1, 9, 14, 21, 32, 38). Pokud bychom uvažovali o vstupu do domu na jižní straně, bylo by nutno

přehodnotit podobu dvora I, II a III (plán 3), kde se předpokládané hospodářské stavby nachází na SV od předpokládané obytné, a tudíž by docházelo k nevýhodnému oslunění nejvytíženější strany obytné stavby.

U většiny objektů dvorové zástavby na Roudničce je patrné relativně pravidelné rozložení staveb. Takové uspořádání by poukazovalo na uzavřené jednotky s vlastním dvorovým prostranstvím, ohraničené plotem apod., jehož pozůstatky se nedochovaly. V případě, že by se jednalo o hromadnou nebo skupinovou formu dvora, mohly být dvorové parcely neohraničené, a tudíž volně průchozí (*Frolec 1974, 13*).

Jinou možností je varianta, že relikty na námi vymezených dvorových parcelách jsou pouze pozůstatky dvorů stavěných „do háku“ (*Smetánka – Klápště – Richterová 1978, 427*), a hospodářské stavby stály volně na jiných místech a nedochovaly se. Další varianta by naznačovala, že v obdélných či čtvercových vyvýšeninách můžeme spatřovat obytné stavby, ale kupovité objekty k nim přilehlé by mohly být jiného než hospodářského charakteru.

17. Nástin historických souvislostí

Berní rejstřík Podbrdského kraje z roku 1598

Pojem Podbrdsko se poprvé objevuje v roce 1275. Jako správní jednotka je Podbrdský kraj uváděn teprve od doby Jiřího z Poděbrad. Na konci 16. století zde stálo několik královských hradů – Tetín, Karlštejn, Nižbor, Žebrák a Točnick.

Pravděpodobně z důvodu hornatého členitého terénu nevznikla nikdy velká panství, ale území bylo rozděleno do rukou drobné šlechty. V roce 1598 byl nejvíce zastoupen stav rytířský, kam patřil i rod Pešíků z Komárova, který byl vlastníkem námi zkoumané lokality. Jsou uvedeni tři představitelé – Mikuláš, majitel jineckého panství se 43 poddanými, Jiří – majitel rodného komárovského statku s 29 poddanými a Justýna Pešíková z Lažan, majitelka Bezdědic s 55 poddanými. V kraji existovalo pouze jedno královské město – Beroun, dále královské horní město Příbram a poddanská města Hostomice a Žebrák (*Tošnerová 2003*).

K roku 1379 byly v Podbrdském děkanátu čtyři farnosti: v Bezdědicích, Neumětelích, Lochovicích a Jincích (*Hlaváček – Hledíková 1973*).

V polovině 16. století vedl majitel jineckého panství Jan Pešík z Komárova spor o hranice svých gruntů s Kapitulou pražskou, která zřejmě podle Berního rejstříku z roku 1598 vlastnila oblast přibližně dnešního katastru obce Radouš. Katastr Lhotky patřil k témuž roku vyšší šlechtě (*Tošnerová 2003*, barevná příloha).

Obce mikroregionu a okolí

První písemná zmínka o **Bezdědicích** je z roku 1352. Kostel v obci je původně gotický. Farní matriky jsou vedeny od poloviny 17. století (*Lenkvík rkp*, 472). Dva osedlí z Bezdědic patřili roku 1407 ke zboží Lochovskému (*Sedláček 1893*, 209), později k panství Suchomasty a Jince (*Tošnerová 2003*, 87). Již před rokem 1511 vlastnili dvůr Bezdědice Pešíkové z Komárova (*Sedláček 1893*, 179); k roku 1598 zde sídlila Justýna Pešíková z Lažan, jedna ze tří představitelů rodu Pešíků na Podbrdsku (*Tošnerová 2003*, 87). Dnes patří Bezdědice pod Hostomice.

Lhotka u Lochovic se připomíná roku 1456 jako Lhota pod Plešivcem v majetku Buriána z Valdeka a na Litni (*Nováček 1995*, 10). Dále je zapsána jako pustá k roku 1511, při převodu majetku v rodě Pešíků z Komárova. (*Sedláček 1893*, 179).

Ves **Radouš** je poprvé uvedena k roku 1420 (*Nováková ed. a kol. 1991*, 783).

O **Rejkovicích** máme zápis z roku 1454 (*Nováková ed. a kol. 1991, 791*). Dnes náleží k Jincům. Nejznámější je jejich souvislost s železářstvím a hutnictvím v 18. a 19. století.

Jince existovaly nejpozději ve 14. století, kdy je zde doložena existence královského dvora (*Nováček 1995, 11*); již z roku 1390 jsou známy z privilegia Václava IV., který tím umožňuje znovuobnovení místních hutí a dolů. V 16. století byly jedním z center panství Pešíků z Komárova, později tvořily samostatný velkostatek, který byl po likvidaci patrimonie začleněn do velkostatku Hořovice (SOA v Praze, fVH).

O pár kilometrů dále na sever od našeho mikroregionu se rozkládá stará sídelní oikumena, osídlená kontinuálně od starohradištního období (*Nováček 1995, 9*). Leží zde raně středověké hradiště u Lochovic (*Čtverák a kol 2003, 187-8*) tvrziště Hrádek u Libomyšle, a dvě tvrze v Neumětelích (*Kašička 1985, 58*).

První písemná zmínka o **Lochovicích** pochází z roku 1318 (*Profous 1949, 654*). První historická zpráva o **Libomyšli** pochází z roku 1370, kdy je zmiňována v souvislosti s jejími majiteli Oldřichem a Smilem z Libomyšle (*Profous 1949, 598*). Tvrz na Hrádku se poprvé uvádí až roku 1454, ale vznikla již ve 14. století. Zřejmě na SV od Hrádku byla na přelomu 15. a 16. století postavena další tvrz (*Svoboda a kol. 2000, 398*). O **Neumětelích** se píše poprvé roku 1331 (*Nováková ed. a kol. 1991, 628*). Stály zde dvě tvrze – starší, podobná Hrádku v Libomyšli na vrchu Housina a mladší na jižním okraji vsi, zmíněná kolem roku 1400 snad v majetku zbraslavského kláštera (*Svoboda a kol 2000, 511*).

18. Vybrané analogie k zaniklé středověké vesnici Roudnička

Není cílem porovnávat v této práci ZSV Roudnička se všemi publikovanými lokalitami. Jde o to, poukázat na možné analogie a vyčlenit této památce místo mezi zaniklými středověkými vesnicemi zejména v Čechách.

Zaniklá středověká vesnice Roudnička vykazuje pravidelné, zřejmě plánovité uspořádání. To je nedůležitějším prvkem pro další komparaci. Druhým bodem, který nás zajímá, je dochování výrazné dvorové situace, odlišné od ostatní zástavby na lokalitě. Zároveň by bylo třeba přihlížet k poloze Roudničky ve vyšší nadmořské výšce na okraji téměř horského masivu, přírodním podmínkám atd., což může být jednou z perspektiv dalšího studia. Jiné prvky, jako např. zdrže, rybníčky a milíře jsou v intravilánech zaniklých středověkých vesnic běžně nalézány (což neznamená, že jsou s relikty zaniklých vesnic současné) (např. *Vařeka 2006; Dudková – Orna – Vařeka 2008*). Odděleně můžeme hledat analogie kupovitých objektů.

Pro potřeby této práce jsme si stanovili tato dvě kritéria, podle kterých jsme vybírali lokality k porovnání:

1. pravidelná sídelní forma s centrálním prostranstvím, nevázaná na morfologicky výraznou terénní situaci
2. režijní či rezidenční dvůr bez přímé vazby na jiné sídlo feudála (tvrz)

1. Analogické sídelní formy

Do první kategorie bychom zařadili např. zaniklé vesnice Komorsko (*Nováček 1995*), Svídna (*Smetánka 1988*), Kokot (*Buračinská 2008*), Kří (*Klír 2008*), Lhotka (*Aubrechtová 2006*), Mstěnice (*Nekuda – Nekuda 1997*). Tyto vesnice jsou pravidelné návesovky. Liší se ovšem zachováním parcelního členění. Proto není bez problémů srovnávání např. ZSV Svídna a Komorsko.

2. Analogie „panského dvora“

V rámci pravidelné či nepravidelné struktury vesnice se vyděluje výraznější dvůr, obecně tvořený náročnější zástavbou a větší parcelou. Pozůstatky takových „panských dvorů“ evidujeme na zaniklých středověkých vesnicích Komorsko, Vyžlovka, Svídna, Dolánky, Lažany, Žák (ústní sdělení *M. Beránek*), Trocnov (*Chotěbor – Smetánka 1985*).

V blízké zaniklé středověké vesnici Komorsko byly identifikovány relikty v centrální poloze, které tvořily dispozičně nejsložitější dvorovou zástavbu. Situace je interpretována

jako usedlost předního výše postaveného člena vesnické komunity, možná rychtáře (*Nováček 1995, 14*). Trojstranné uspořádání zástavby je odlišné od Roudničky, není zachyceno ohrazení parcely. Naopak zaniklé vesnice Svídna či Žák jsou tvořeny výrazně plánovitěji, s dochovaným ohrazením všech usedlostí. Na Svídně je tento větší dvůr interpretován jako podnikatelský (*Chotěbor – Smetánka 1985, 51*). Vyžlovka byla vesnicí s centrálním prostorem přírodního charakteru. Jako pozůstatek panského dvora je označována neklidná plocha - objekt 45 (*Smetánka – Klápště 1981, 439*).

Na Lažanech a Dolánkách se dochovaly panské dvory obou typů. Zde je díky písemným pramenům relativně snadná interpretace – v pozdní době přešly obě lokality z držby drobných feudálů do klášterního majetku a byly přistavěny nové dvory (*Smetánka – Klápště 1981, 449*). Dvory nevázané přímo na tvrz byly výrazně ohrazeny a zástavba parcel byla složitá.

3. Analogie kupovitých objektů

Objekty na Roudničce můžeme porovnávat jen velmi zhruba a pouze na základě jejich vnější podoby. Přihlédneme-li k poznatkům B. Jelínka (vypálená dna, opálené kameny apod., viz kap. 14), můžeme hledat různé analogie.

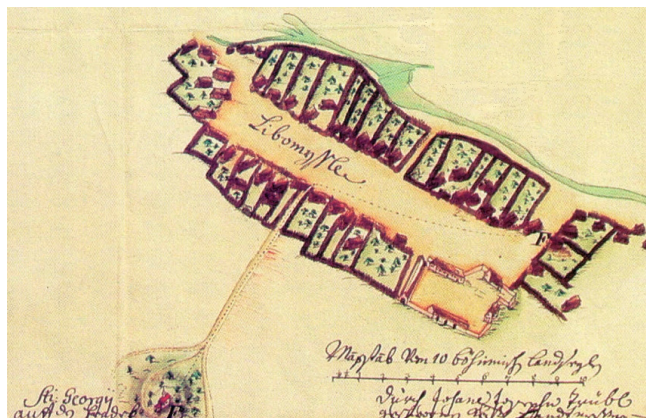
Kupovité relikty v blízkosti plochých čtverhranných pozůstatků na Roudničce mohou připomínat podobné, většinou kruhové kupy z kamene. Na lokalitě **Zábělá** byl částečně odkryt mohylovitý útvar, ve kterém se zřejmě zpracovávaly některé zemědělské plodiny (*Metlička – Uherský 2007, 135*). V areálu zaniklé vesnice **Sloupek** byly při výzkumu nalezeny zřejmě pece nejasné výrobní funkce (*Dudková – Orna – Vařeka 2008, 63*). Na lokalitě **Bzík** proběhl výzkum kupovitého objektu, popisovaného jako pec kruhového půdorysu s kamenným pláštěm a dnem vyloženým kameny (*Dudková – Orna – Vařeka 2008, 48*).

19. Novověké paralely v blízkém okolí

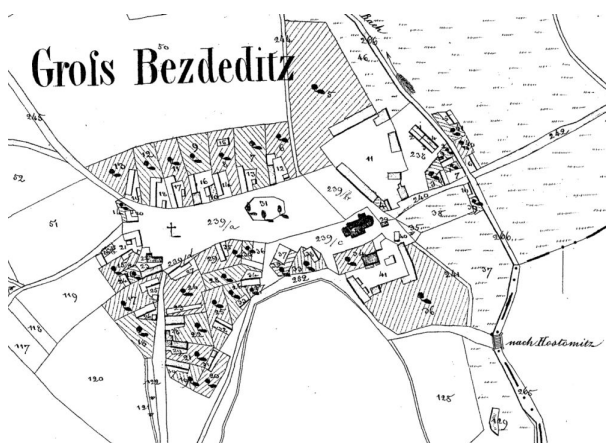
V rámci hledání podobných půdorysů v jádrech dnešních vsí v okolí Roudničky jsme našli čtyři sídla, jejichž jádra jsou pravidelného návesního půdorysu a mají na konci jedné řady velký dvůr. Použitými prameny byly mapy stabilního katastru a mapy II. vojenského mapování. Jedná se o obce Křešín v okrese Příbram, Libomyšl, Bezdědice a Radouš v okrese Beroun (obr. 9-12).

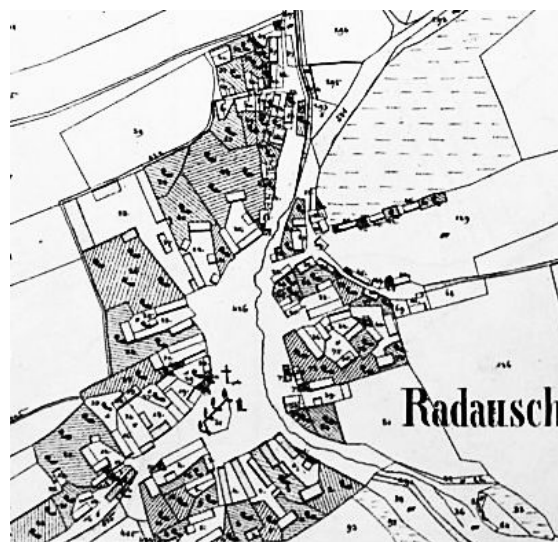
Obr. 9. Křešín na mapě Stabilního katastru (Nováček 1995, 19).

Obr. 10. Libomyšl na mapě z r. 1727 (Státní ústřední archiv v Praze, fVH, č. inv. 1123, volny.cz/libomysl).

Obr. 11. Bezdědice na mapě Stabilního katastru (ČÚZK).

Obr. 12. Radouš na mapě Stabilního katastru (ČÚZK).

20. Závěr

Zaniklá středověká vesnice v poloze „Mořina“, nově ztotožněná s písemně doloženou vsí Roudnička, je lokalita s dlouhou tradicí badatelského zájmu. Díky dobré dokumentaci výzkumu, provedeného zde na konci 19. století, můžeme sledovat změny v areálu v časovém úseku bezmála 130 let. Ještě v době na počátku novodobého zájmu o vesnické osídlení byla tato lokalita první archeologicky zkoumanou vrcholně středověkou vesnicí v Čechách. Její informační potenciál však nebyl vytěžen, a do popředí se postupně dostaly jiné lokality.

Stále se jedná o dobře dochovanou zaniklou vesnici, situovanou na okraji hlavní sídelní oblasti. Přírodní poměry ve vyšší nadmořské výšce a v kamenitém terénu nepředstavovaly zřejmě ideální podmínky pro zemědělství. Je možné, že kvůli nedostatku vody byly na lokalitě vybudovány umělé zdrže. Míru nedostatku vody neumíme odhadnout; dnes na Plešivci vyvěrá množství pramenů.

Faktem zůstává, že se poměry na lokalitě mění a reliktů zvolna mizí. V tomto ohledu má Jelínkův výzkum nepopíratelný přínos. Díky jeho plánu lokality máme informace o podobě objektu 24, o tom, že byl členěn na tři části, a ke střední části přiléhal objekt, který se nám nedochoval. Jiné objekty jsme mohli na základě plánu lépe lokalizovat (obj. 35). V celistvosti se nedochovaly valy E, F a G; s pomocí plánu je můžeme na základě průzkumu spatřit v kumulaci kamenů u objektu 43. Zásluhou B. Jelínka jsme informováni o vnitřní struktuře některých objektů, ačkoliv jeho poznatky nemůžeme nekriticky přijímat. Do jaké míry jsou tyto poznatky pravdivé ale nezjistíme. Díky B. Jelínkovi také disponujeme alespoň malým množstvím částečně datovatelného materiálu.

Provedený geodeticko-topografický průzkum prokázal jeho nepopíratelný přínos při studiu zaniklých středověkých vesnic. V nepřehledném terénu nám především dal možnost přesně rekonstruovat sídelní formu zaniklé vesnice. Jedná se o pravidelnou návesní vesnici střední velikosti, o počtu asi 12 – 15 usedlostí. Ty jsou seskupeny do čtyř řad kolem centrálního prostoru obdélného tvaru a rozměrech asi 140x70 m. Její vznik můžeme předpokládat v 2. polovině 13. století a později. Je ale málo pravděpodobné, že by bylo možné dohledat písemné prameny vztahující se k staršímu datu než k roku 1402 a objasnit počátky této lokality. Na základě stručných prvních písemných zmínek můžeme uvažovat o tom, že Roudnička nebyla předchůdcem vsi Běštín, jak jsme také uvažovali, neboť nejpozději od počátku 15. století existovaly současně. Analogické sídelní formy nalézáme v současných vesnicích, jejichž první písemné zmínky jsou kladeny do rozmezí od poloviny 14. století do první čtvrtiny 15. století.

Interpretace „panského“ dvora není s ohledem na množství informací zatím možná. Stavebně mohl takový dvůr sloužit stejně dobře jako rezidenční, tak i režijní. Rozhodnout tuto situaci můžeme nejlépe díky písemným zprávám, nebo alespoň díky znalosti historického vývoje blízké oblasti a poznání kontextu Roudničky. To může být jednou z otázek budoucího studia.

Pro lepší představu např. o členění objektů, funkci některých objektů a potažmo i celé vesnice ale nebude geodeticko-topografický průzkum dostatečný. Řešení zřejmě spočívá nejlépe v detailnějším průzkumu jednotlivých vytipovaných objektů nedestruktivními metodami nebo odkryvem malého rozsahu. V tomto případě by byly stanoveny jasné otázky a cíle. Zdá se nám výhodné využít podobné akce také pro praktickou výuku středověké archeologie. Dalším z odkazů této práce je nutnost detailnějšího průzkumu okolí lokality např. při pokusu rekonstruovat komunikační schéma a hospodářské zázemí lokality. Komparacemi s jinými zaniklými vesnicemi nemůžeme zřejmě dospět k uspokojivým závěrům, neboť je třeba přistupovat ke každé lokalitě individuálně, s ohledem na mnoho faktorů, které mohou kombinacemi vytvořit velké množství odlišných podmínek.

Detailnější výzkum nám může dát možnost odhalit podobu a funkci zaniklé středověké vesnice, která byla „první archeologicky zkoumanou vesnicí v Čechách“.

Seznam použité literatury

- Anderle, J. – Nováček, K. 1990: Zaniklý středověký sídelní komplex Neslívy. Archaeologia historica 15, 251-260.*
- Aubrechtová, A. 2006: Zaniklá vesnice Lhotka. In: P. Vařeka a kol., Archeologie zaniklých vesnic na Rokycansku I, Plzeň, 99-124.*
- Axamit, J. 1920-21: Výlet na Plešivec u Jinec. Památky archeologické 32, 229-230.*
- Bobek, P. 2008: Vývoj lesní vegetace Brd v novověku – rekonstrukce na základě antrakologické analýzy uhlíků z relikvů milířů. In: Bioarcheologie v České republice. Praha, 421-442.*
- Buračinská, M. 2008: Kokot (katalog zaniklých vsí). In: V. Dudková – J. Orna – P. Vařeka a kol., Hledání zmizelého. Archeologie zaniklých vesnic na Plzeňsku (katalog výstavy), Plzeň, 57.*
- Cílek, V. a kol. 2005: Střední Brdy. Příbram.*
- Čáka, J. 1986: Toulání po Brdech. Praha.*
- Čtverák, V. a kol. 2003: Encyklopedie hradišť v Čechách. Praha.*
- Demek, J. 1987: Zeměpisný lexikon. Hory a nížiny. Praha*
- Dudková, V. - Orna, J. – Vařeka, P. a kol. 2008: Hledání zmizelého. Archeologie zaniklých vesnic na Plzeňsku (katalog výstavy). Plzeň.*
- Frolec, V. 1974: Lidová architektura na Moravě a ve Slezsku. Brno.*
- Graus, F. 1957: Dějiny venkovského lidu v Čechách v době předhusitské II. Dějiny venkovského lidu od poloviny 13. stol. do roku 1419. Praha.*
- Hofmann, G. 1962: Několik příspěvků k zaniklým osadám na Hořovicku a Berounsku. Zpravodaj místopisné komise ČSAV 3, 141-142.*
- Hofmann, G. 1981: Staré železářství na Podbrdsku. Vlastivědný sborník Podbrdsko 19. Příbram.*
- Chotěbor, P. – Smetánka, Z. 1985: Panské dvory na české středověké vesnici. Archaeologica historica 10, 47-56.*
- Jelínek, B. 1982: O Plešivci a jeho nejbližším okolí v době předhistorické. Památky archeologické 12, 85-90.*
- Jelínek, B. 1893: Památky slovanského pravěku v místních názvech se zvláštním ohledem na Čechy. (Zvláštní otisk z III. dílu „Českého lidu“). Praha.*
- Jelínek, B. 1896: Materialien zur Vorgeschichte und Volkskunde Böhmens. III. Theil. Plešivec*

und seine Umgebung in der Vorgeschichte. Mitteilungen der anthropologischen Gesellschaft in Wien 26, 196-236.

Kašička, F. 1985: Hospodářské zázemí drobných feudálních sídel ve středních Čechách. Archaeologia historica 10, 57-64.

Klír, T. 2005: Výzkumy Jana Hellicha na středověkých lokalitách Poděbradska. In: Studia Mediaevalia Pragensia 5, 69-111.

Klír, T. 2008: Osídlení zemědělsky marginálních půd v mladším středověku a raném novověku. Dissertationes archaeologicae Brunenses/Pragensesque. Praha.

Kořan, J. 1984: Výroba, technika a technologie. In: Dějiny hutnictví železa v Československu 1. Od nejstarších dob do průmyslové revoluce, Praha, 71-82.

Kott, F. 1878: Česko-německý slovník zvláště gramaticko-fraseologický. Díl 1. A-M. Praha.

Kurpelová, M. – Coufal, L. – Čulík, J. 1975: Agroklimatické podmienky ČSSR. Bratislava.

Maličský, J. 1969: Plešivec a jeho památky. Vlastivědný sborník Podbrdska 3, 7-13.

Metlička, M. – Uherský, M. 2007: Zaniklá středověká vesnice v lese Zábělá, k. ú. Chrást u Plzně. In: Sborník Západočeského muzea v Plzni – Historie XVIII, Plzeň, 116-137

Nekuda, V. 1986: Sociální skladba vesnice a její odraz v architektuře. Archaeologia historica 11, 387-393.

Nekuda, V. 1987: Základní otázky historicko-archeologického studia vesnického sídla, domu a dvora. Archaeologia historica 12, 33-46.

Neuhäuslová, Z. (red.) 1998: Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. Praha.

Nekuda, R. – Nekuda, V. 1997: Mstěnice 2. Zaniklá středověká ves. Dům a dvůr ve středověké vesnici. Brno.

Nováček, K. 1995: Zaniklé náhorní osídlení na Jinecku. Podbrdsko 2, 7-37.

Novák, R. 2006: Zaměřování a vizualizace antropogenních reliéfních tvarů. In: P. Vařeka a kol., Archeologie zaniklých středověkých vesnic na Rokycansku I. Plzeň, 61-66.

Nováková, B. ed. a kol. 1991: Zeměpisný lexikon ČR. Obce a sídla (A-M; N-Ž). Praha.

Píč, J.L. 1909: Čechy za doby knížecí. Starožitnosti země české III. Praha.

Pitterová, A. 1967: Několik poznámek k prvnímu archeologickému výzkumu středověké vesnice v Čechách. Český lid 54, 327-333.

Profous, A. 1947, 1949, 1954: Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny (A-H; CH-L; M-R). Praha.

Roubík, F. 1959: Soupis a mapa zaniklých osad v Čechách. Praha.

- Sedláček, A. 1893: Hrad, zámky a tvrze Království českého 6. Podbrdsko. Praha.*
- Sedláček, A. 1908: Místopisný slovník historický Království českého. Praha.*
- Sezima, K. 1930: Olymp kraje. In: J. Jůna, Monografie Hořovicka a Berounska 5. Praha, 7-58.*
- Sklenář, K. 1983: Lidová archeologové v kraji pod Plešivcem. Vlastivědný sborník Podbrdsko 25, 73-95.*
- Sklenář, K. 2005: Biografický slovník českých, moravských a slezských archeologů. Praha.*
- Smetánka, Z. – Scheufler, V. 1963: První archeologický výzkum středověké vesnice v Čechách. Český lid 50, 231-236.*
- Smetánka, Z. 1965: Současný stav archeologického výzkumu hmotné kultury zemědělských osad X.-XV. století v Čechách. Československý časopis historický 13, 239-267.*
- Smetánka, Z. 1967: Průzkum zaniklé středověké osady Svídna u Slaného (předběžná zpráva). Archeologické rozhledy 21, 618-625.*
- Smetánka, Z. 1972: Archeologické výzkumy zaniklých středověkých osad v Čechách v letech 1965-1971. Archeologické rozhledy 24, 417-424.*
- Smetánka, Z. – Klápště, J. 1979: Geodeticko-topografický průzkum zaniklých středověkých osad, Archeologické rozhledy 21, 614-628.*
- Smetánka, Z. – Klápště, J. – Richterová, J. 1979: Geodeticko-topografický průzkum zaniklé středověké vsi Ostrov (k. o. Jedomělice). Archeologické rozhledy 31, 420-430.*
- Smetánka, Z. – Klápště, J. 1981: Geodeticko-topografický průzkum zaniklých středověkých vsí na Černokostelecku. Památky archeologické 72/1, 416-458.*
- Smetánka, Z. – Škabrada, J. – Krajíc, R. 1988: Příspěvek ke kritice vypovídání hodnoty geodeticko-topografického průzkumu. In: Rodná země, Brno, 81-96.*
- Smetánka, Z. 1988: Život středověké vesnice. Zaniklá Svídna. Praha.*
- Smetánka, Z. 1994: K problematice trojdílného domu v Čechách a na Moravě v období vrcholného a pozdního středověku. Mediaevalia archaeologica Bohemica 1993. Památky archeologické, Supp. 2, 117-132.*
- Svoboda, L. a kol. 2000: Encyklopedie českých tvrzí. 2. díl (K-R). Praha.*
- Šimák J.V. 1929: Drobnosti místopisné, Český časopis historický XXXV, 131.*
- Šimana, M. 1979: Provádění geodeticko-topografického průzkumu na zaniklých středověkých osadách, Archeologické rozhledy 21, 631-639.*
- Škabrada, J. 1991: K možnostem srovnání středověkého a mladšího vesnického domu v Čechách. Husitský tábor 10, 67-85.*

Tošnerová, M. 2003: Berní rejstřík Podbrdského kraje z roku 1598. Minulostí Berounska. Sborník státního okresního archivu v Berouně 6, 80-91.

Tříška, K. 1990: Jinecké panství v 18. století. Středočeský sborník historický 17, 97-111.

Turek, R. 1943-45: Rozšíření slovanských žárových mohyl v Čechách, Časopis Společnosti přátel starožitností LI-LII, 25-37.

Vařeka, P. 2004: Archeologie středověkého domu I. Proměny vesnického obydlí v Evropě v průběhu staletí. 6. – 15. století. Plzeň.

Vařeka, P. a kol. 2006: Archeologie zaniklých středověkých vesnic na Rokycansku I. Plzeň.

Prameny

Obecní kronika Lhotky u Hořovic (1930-1957). Státní okresní archiv Beroun.

Kronika Václava Jana Lenkvíka (do r. 1914). Státní okresní archiv Beroun.

Katastr Rejkovice, č.j. 2348/52, Archiv nálezových zpráv ARÚ AVČR v Praze.

Hlaváček, I. – Hladíková, Z. (ed.) 1973: *Protocollum visitationis archidiaconatus Pragensis annis 1379-1382 per Paulum de Janowicz archidiaconum pragensem factae*. Praha.

Archiv český 30 (= Registra vejповědní mezní úřadu nejvyšší purkrabství Pražského z let 1508-1577, ed. *G. Fridrich*). Praha 1913.

Mapy

Havlíček, V. red. 1986: Geologická mapa ČSR. List 12-34 (Hořovice). 1:50 000. Ústřední ústav geologický, Praha.

Mašek, J. red. 1991: Geologická mapa ČR. List 12-43 (Dobříš). 1:50 000. Ústřední ústav geologický, Praha.

Müller a kol. 1991a: Vysvětlivky k souboru geologických a ekologických map přírodních zdrojů v měřítku 1:50 000. List 12-34 (Hořovice). Ústřední ústav geologický, Praha.

Müller a kol. 1991b: Vysvětlivky k souboru geologických a ekologických map přírodních zdrojů v měřítku 1:50 000. List 12-43 (Dobříš). Ústřední ústav geologický, Praha.

Tomášek, M. red. 1987: Půdní mapa ČSR. List 12-34 (Hořovice). 1:50 000. Ústřední ústav geologický, Praha.

Tomášek, M. red. rkp: Půdně interpretační mapa. List 12-43 (Dobříš). 1:50 000. Ústřední ústav geologický, Praha. Sign MO 40 K.

Půdní mapa. List 12-43 (Dobříš). 1:50 000. čistý list bez topografického podkladu. Ústřední ústav geologický, Praha. Sign MO 40 J. (Česká geologická služba).

PŘÍLOHY

Příloha 1. Mikroregion

Příloha 2. Stabilní katastr

Příloha 3. Mapa Mořiny B. Jelínka

Příloha 4. Mapa K. Nováčka

Příloha 5. II. vojenské mapování – výsek „Mořina“

Příloha 6. Pohřebiště Komorsko – B. Jelínek

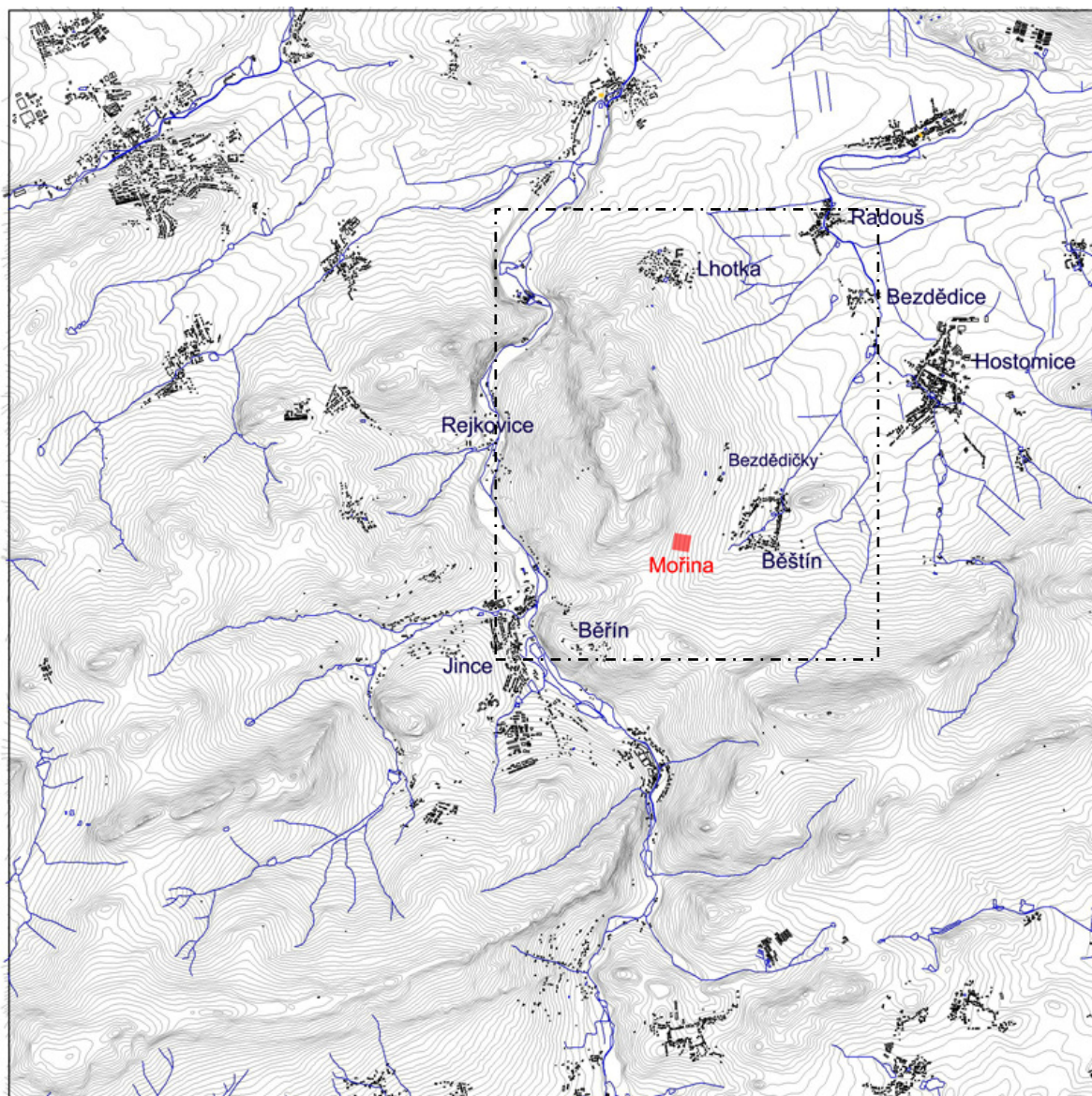
Příloha 7. Sídliště v Klínku – B. Jelínek

Příloha 8. Keramické nálezy B. Jelínka

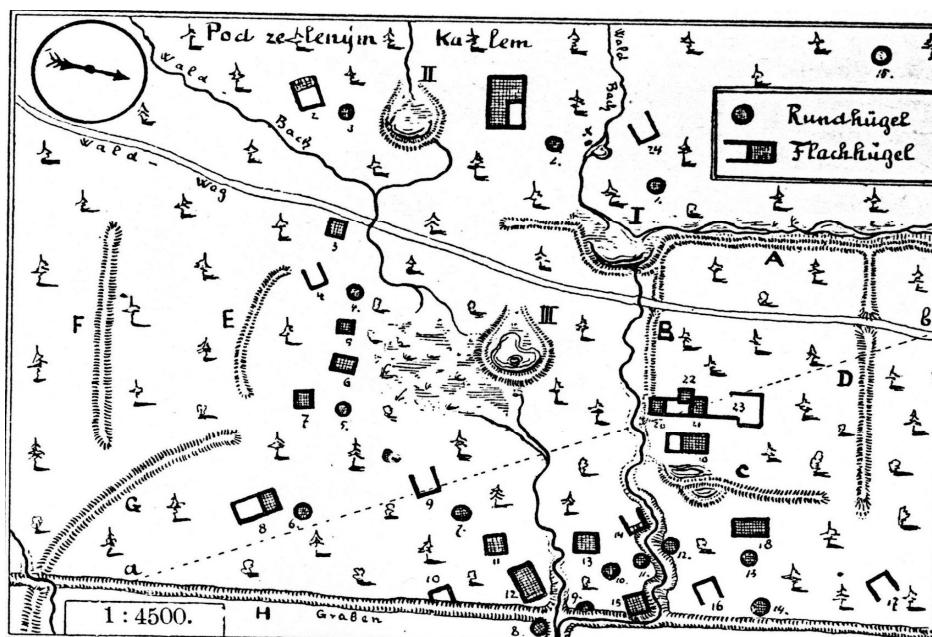
Příloha 9. Nálezy železných předmětů B. Jelínka

Příloha 10. Železné předměty nalezené v Národním muzeu

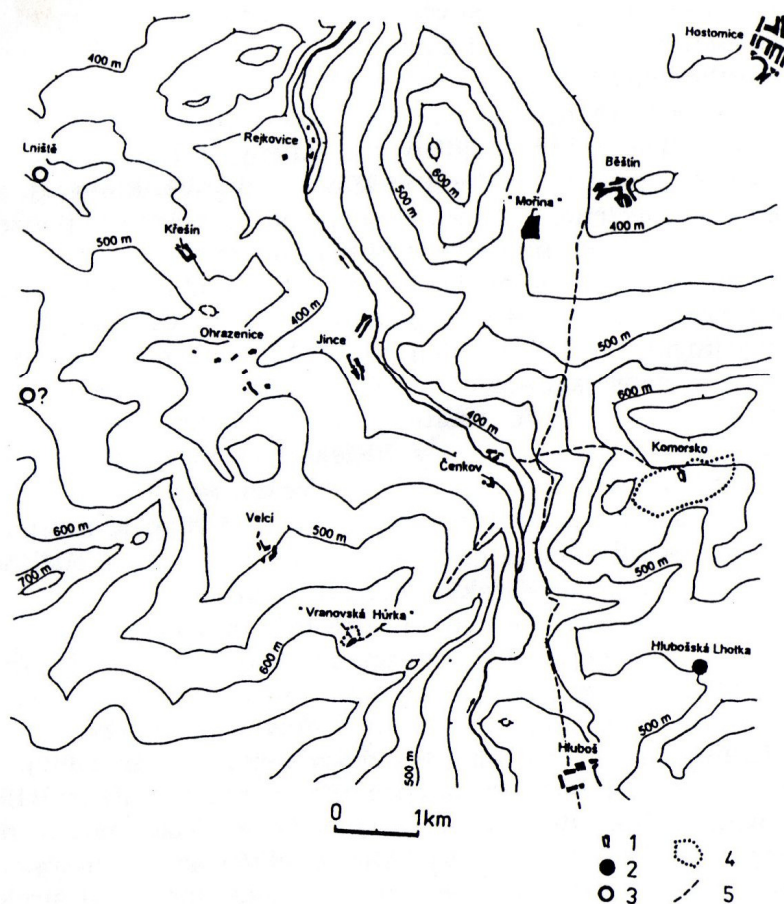
Příloha 11. Plánek Mořiny od K. Sezimy

Příloha 1. Vymezení zájmové oblasti; vyznačena studovaná lokalita.

Příloha 3. Plánek „Mořiny“ B. Jelínka (Jelínek)

obr. 1: Mapa Jinecka s rekonstrukcí středověké sídlištní sítě

1 - jádra současných vsí středověkého původu a prozkoumaných zaniklých středověkých vsí (ZSV), vyznačeno podle map Stabílního katastru a výsledků terénního průzkumu, 2 - přesně lokalizované ZSV, 3 - přibližně lokalizované ZSV, 4 - předpokládaný minimální rozsah sídelních enkláv ZSV, 5 - hlavní středověké cesty zjištěné terénním průzkumem)

Příloha 4. Mapa K. Nováčka, zhotovená při výzkumu ZSV Komorsko a Vranovská Hůrka (Nováček 1995).

Příloha 5. Mikroregion na mapě II. vojenského mapování; výsek „Mořina“ na poli u Běštína (oldmaps.geolab.cz).

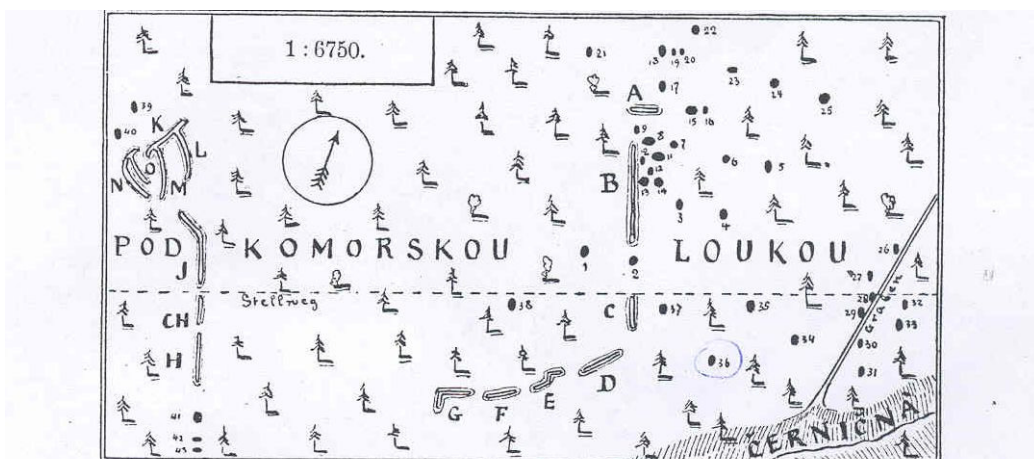

Fig. 477. Situationsplan der Hügelgruppe und der Steinwälle am Komorsko bei Flešivec (1:6750).

Příloha 6. Plánek pohřebiště Komorsko – B. Jelínek (B. Jelínek 1896).

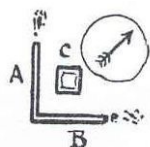

Fig. 424 (1:400). Wallgruppe D

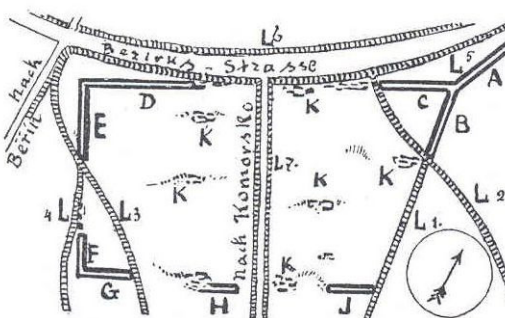

Fig. 425 (1:400). Wallgruppe G.

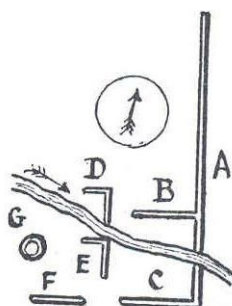

Fig. 426 (1:400). Wallgruppe K.

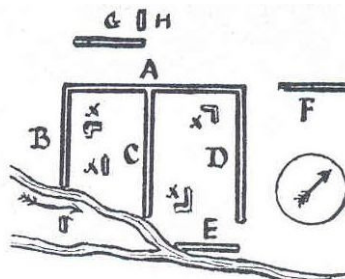
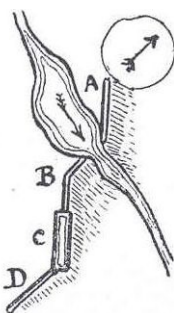

Fig. 427 (1:400). Wallgruppe L.

Příloha 7. Sídliště v Klínku (Jelínek 1896).

Fig. 454. Ein Gefäss von schwarzer Farbe, gut gebrannt, 22 cm hoch. Dasselbe hat am Munde 18 und am Boden 8 cm im Durchmesser. Gefunden in der Felsenhöhlung

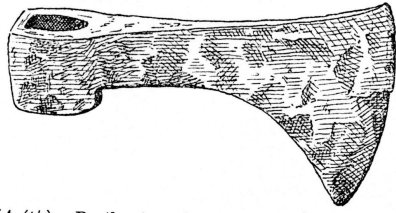

Fig. 454 (1/4). Barthaxt, gefunden auf der Feldflur Mořina am Plešivec.

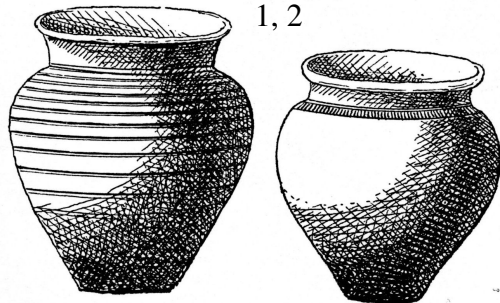

Fig. 455 (1/6). (Fig. 456 (1/6).) Thongefässe, gefunden am Plešivec.

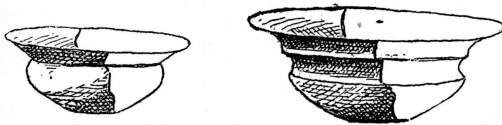

Fig. 457 (1/4). Fig. 458 (1/4). Schalen aus Thon, gefunden auf der Mořina am Plešivec.

Črkavčí skála. Aehnliche, aber mit Ringfurchen verzierte Gefässe wurden im Rundhügel 2 und in den Flachgräbern 11 und 21 gefunden.

Fig. 457. Eine Schale von braunrother Farbe...

Fig. 467. Scherbe von rother Farbe, gut gebrannt, mit vortretendem Gitterwulst. Gefunden auf der Feldflur Mořina.

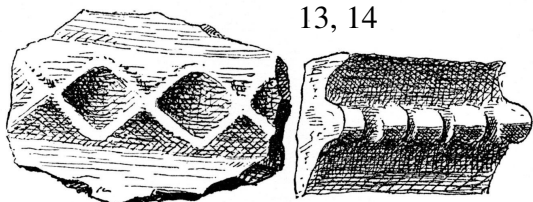

Fig. 467. Fig. 468.

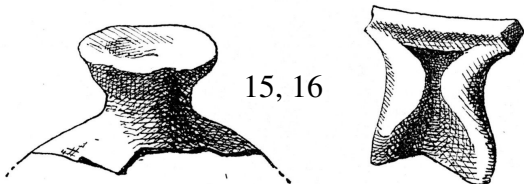

Fig. 469. Fig. 470.

Fig. 467—470. Scherben von Thongefässen, gefunden auf der Mořina am Plešivec (1/4).

Fig. 471 (2/3). Fig. 472 (2/3).

Abbildung 21.

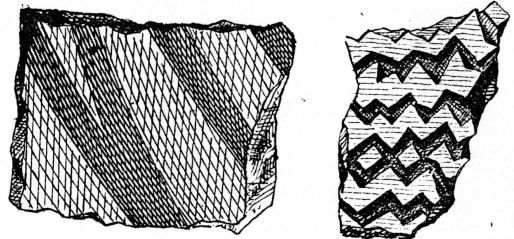

Fig. 459. Fig. 461.

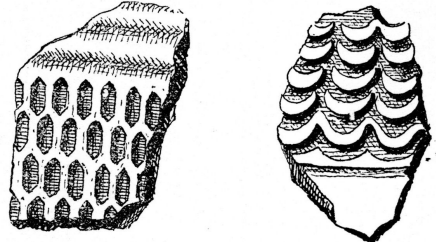

Fig. 460. Fig. 462.

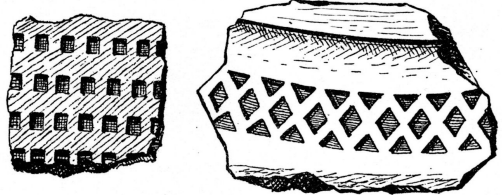

Fig. 463. Fig. 464.

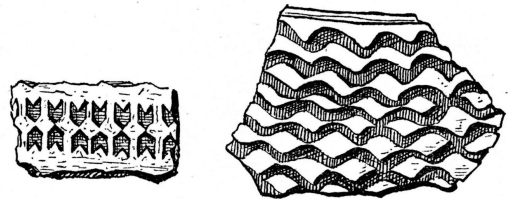

Fig. 465. Fig. 466. Punkte verziert. Gefunden auf der Wallburg.

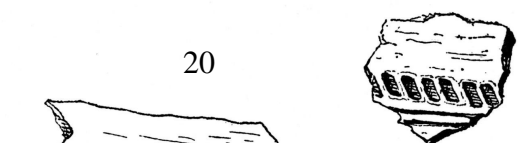

Fig. 473. Fig. 474.

Fig. 475. Fig. 476. Scherben von Thongefässen, gefunden auf der Wallburg am Plešivec (1/4).

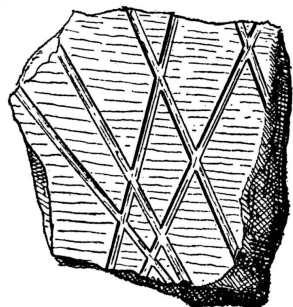

Fig. 477.

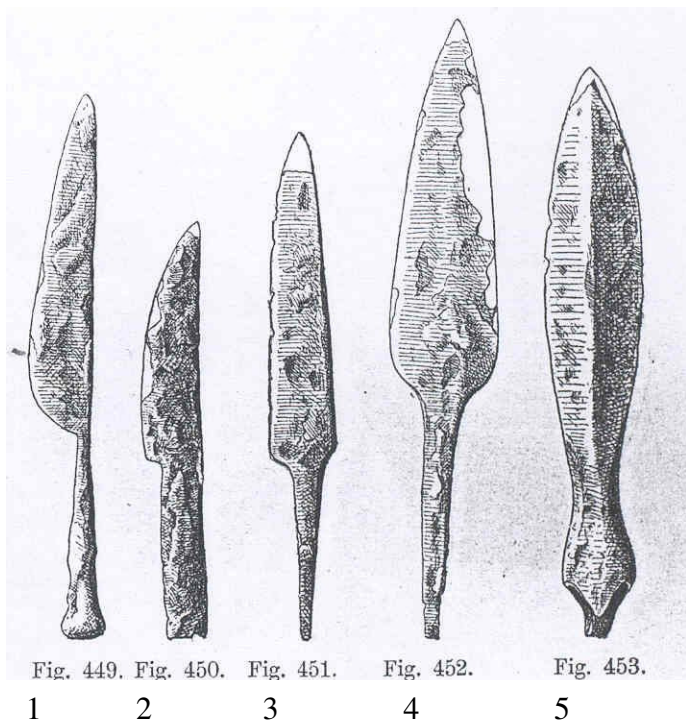

Fig. 454 (1/2). Barthaxt, gefunden auf der Feldflur Motina am Plešivec.

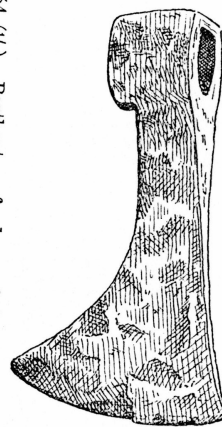
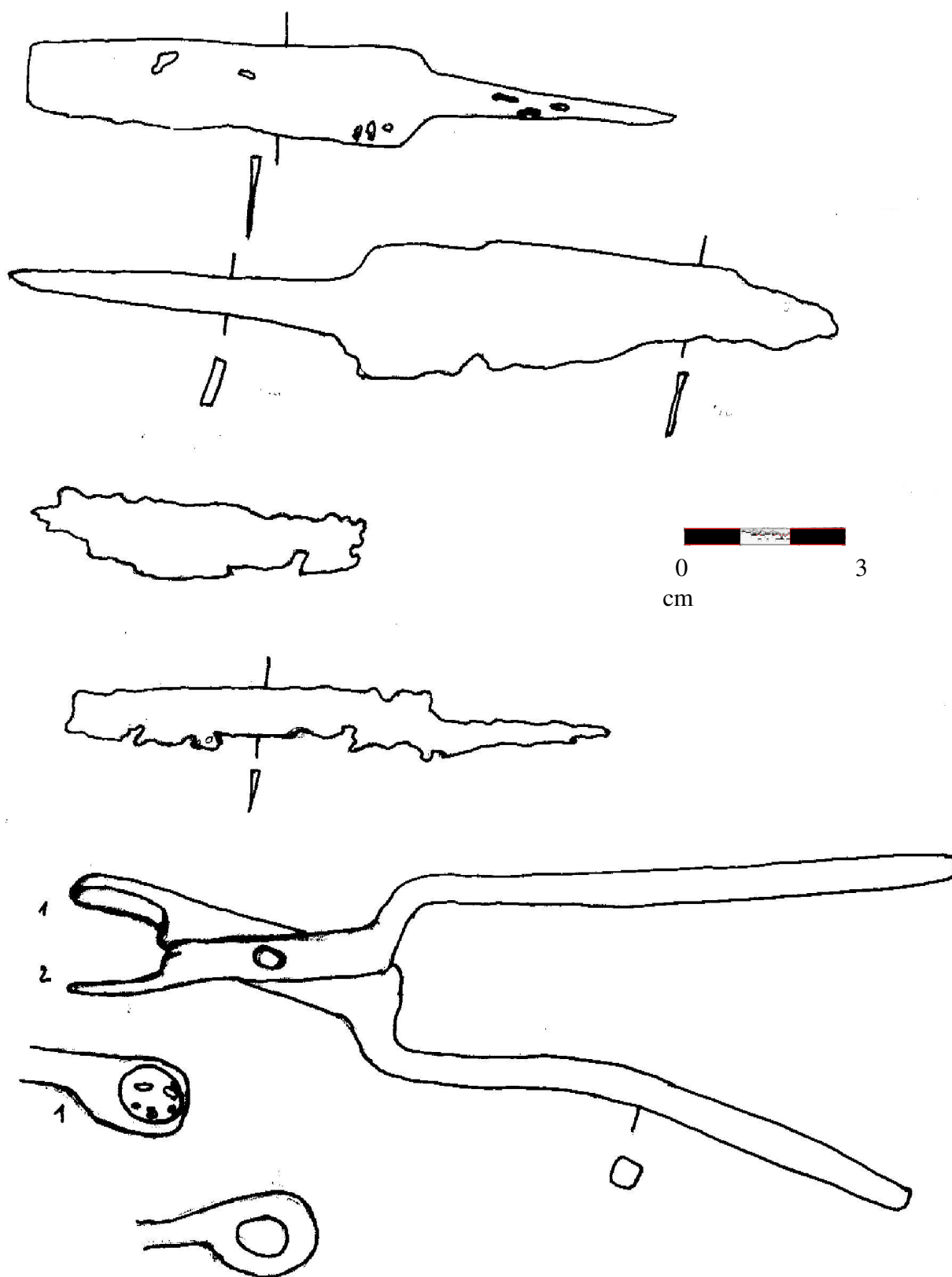

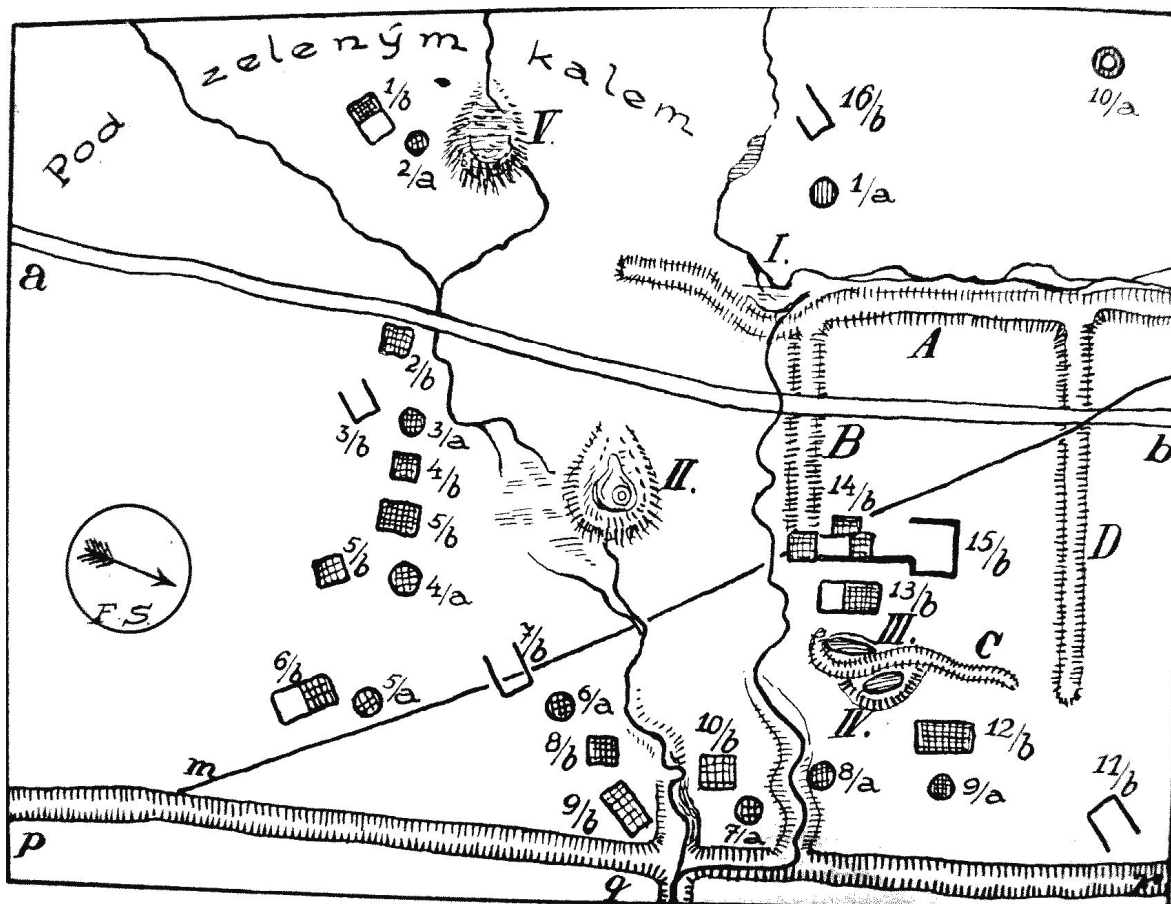
Fig. 455. 300. Ein Weiss von schwarzer Farbe, gut gebrannt, 22 cm hoch. Dasselbe hat am Munde 18 und am Boden 8 cm im Durchmesser. Gefunden in der Felsenhöhlung

6

Příloha 9. Železné nálezy B. Jelínka (Jelínek 1896).

Příloha 10. Železné předměty nalezené v Národním muzeu pod heslem Mořiny (kresba autorka; děkuji V. Brychovi za zpřístupnění).

Obr. 9. Mořina (1 : 4500).
 (Podle nákresu Břetislava Jelínka z r. 1881 upraveno na dnešní stav.)

Příloha 11. Plán Mořiny K. Sezimy (Sezima 1930, 26).

PLÁNY

1 – 5

FOTOGRAFICKÁ

PŘÍLOHA

(CD)

Foto 1. Nově nalezené zlomky keramiky

Foto 2. Struska

Foto 3. Struska ve vývratu stromu

Foto 4. Objekt 1

Foto 5. Objekt 4

Foto 6. Objekt 9

Foto 7. Objekt 10

Foto 8. Objekt 13

Foto 9. Objekt 14

Foto 10. Objekt 15

Foto 11. Objekt 17

Foto 12. Objekt 21

Foto 13. Objekt 24a

Foto 14. Objekt 24c

Foto 15. Objekt 26

Foto 16. Objekt 27

Foto 17. Objekt 28a

Foto 18. Objekt 30

Foto 19. Objekt 33

Foto 20. Objekt 36a

Foto 21. Objekt 40

Foto 22. Objekt 41

Foto 23. Objekt 42

Foto 24. Objekt 44

Foto 25. Objekt 45

Foto 26. Objekt 49

Foto 27. Objekt 50b

Foto 28. Objekt 62

Foto 29. Objekt 63